Land Core Group

Environmental Conservation And Farmer Development Organization

မြန်မာနိုင်ငံ မြေသိမ်းဆည်းခြင်း

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူတို့၏ ထိခိုက်ခံရမှုနှင့် လျော်ကြေးဆိုင်ရာ အရှုပ်အထွေးများ

ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၉

Funded by

Livelihoods and Food Security Trust Fund

UKaid from the British people · European Union · Australian Aid · DANIDA · USAID from the American people · Government of the Netherlands · Sweden · afd Agence Française de Développement · Grand Duchy of Luxembourg · Development Cooperation · New Zealand Aid Programme · Irish Aid Rialtas na hÉireann Government of Ireland

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

ထုတ်ဝေမှုသတင်းအချက်အလက်များ

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့(Land Core Group) မှ မူပိုင်ဖြစ်ပြီး မည်သည့် အချက်အလက်များ (သို့မဟုတ်) အကြောင်းအရာများကို မိမိ၏ကိုယ်ပိုင်အကျိုးအမြတ်အတွက် ပြန်လည်အသုံးပြုခွင့်မရှိပါ။ အချက်အလက်များ (သို့မဟုတ်) အကြောင်းအရာများကို ပြန်လည်အသုံးပြုပါက မူရင်းပိုင်ရှင် စာရေးသားသူများ နှင့် အဖွဲ့အစည်းတို့ကို ပြန်လည်ကိုးကားဖော်ပြစေလိုပါသည်။

© Land Core Group 2019

ထပ်ဆင့်မျှဝေရန် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာသည် Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 UK
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/uk/ တွင် လိုင်စင်တင်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့အစည်းမှ ဇန်နဝါရီလ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသည်။
LCG: info@lcgmyanmar.org

ဓါတ်ပုံကိုးကားချက်

ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသောပုံများသည် သုတေသနအဖွဲ့ မှ ရိုက်ကူးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သုတေသန နည်းပညာပိုင်း ကူညီပံ့ပိုးသူများ

Professor Philip Hirsch and Dr. Tubtim Tubtim

ကြီးကြပ်ကူညီပံ့ပိုးသူ

သုတေသန ညှိနှိုင်းရေးမှူး ဒေါ်ရီရီဝင်း (မြေယာမဏ္ဍိုင်)

သုတေသီများ

ကြည်မြရီအေး (FLU)
မော်မော်စိုး၊တင်နီလာထွန်း (LCG Internship)

သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသူများ

ကြည်မြရီအေး၊(FLU)
မူဟွမ်ပေ၊ စိုင်းနောင်ပြည့် (ECFD)
မော်မော်စိုး၊ တင်နီလာထွန်း (LCG Internship)

အသိပေးကြေငြာခြင်း

ဤစာတမ်းကို ဥရောပ သမဂ္ဂနှင့် ဩစတေးလျ၊ ဒိန်းမတ်၊ပြင်သစ်၊အိုင်ယာလန်၊အီတလီ၊လူဇင်ဘတ်၊နယ်သာလန်၊နယူးဇီလန်၊ဆွီဒင်၊ဆွစ်ဇာလန်၊ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု နှင့် မစ်ဆူဘီရှိ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့ ထည့်ဝင် လှူဒါန်းထားသည့် LIFT ရံပုံငွေ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်သည်။ ယခုစာတမ်းသည် ရေးသားဖော်ပြချက်များသည် LIFTအလှူရှင်များ၏ တရားဝင်အတည်ပြုထားသည့်အမြင်များဟု မယူဆနိုင်ပါ။

Research Area Map of Ywar Ngan Township, Southern Shan State

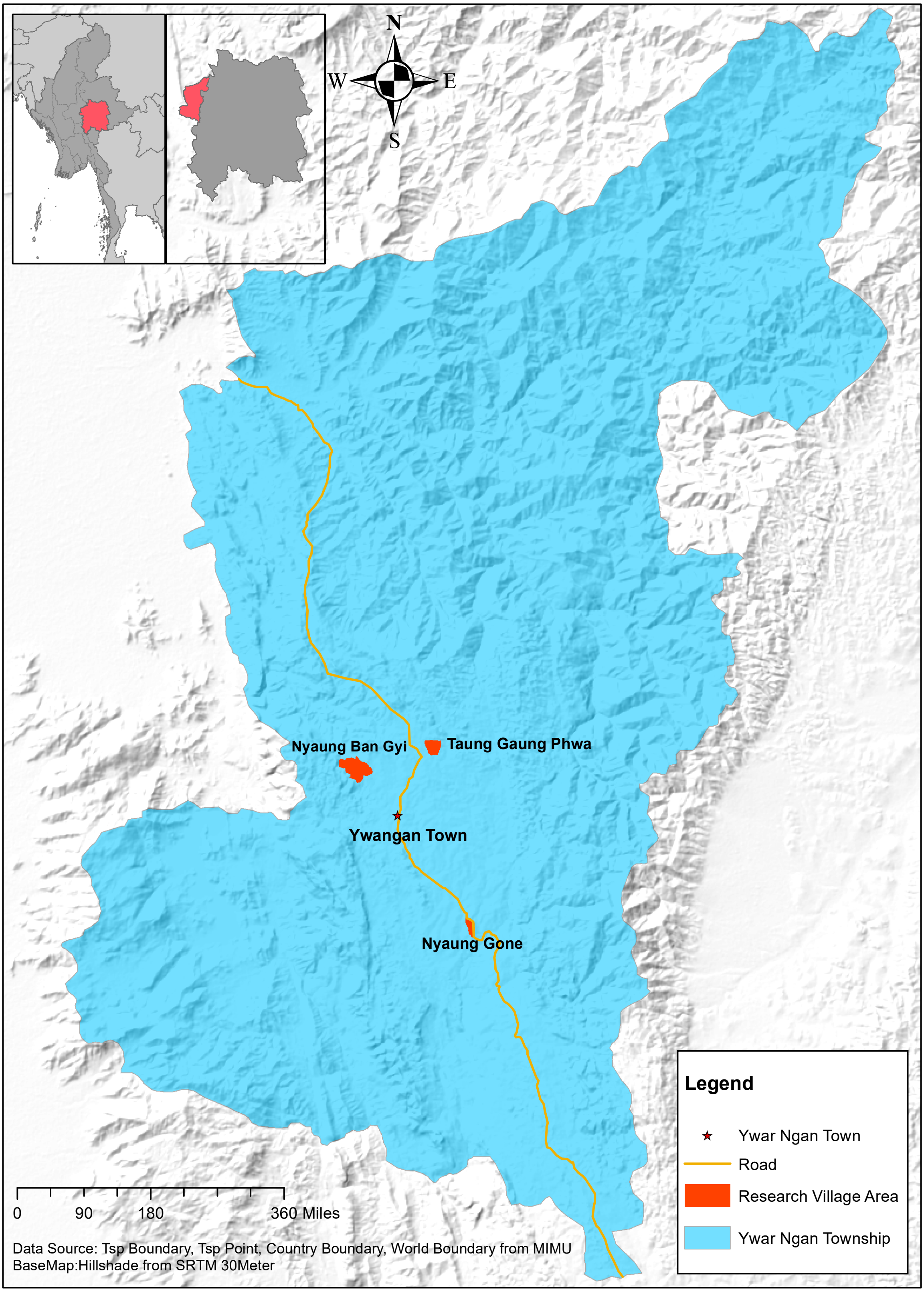

Data Source: Tsp Boundary, Tsp Point, Country Boundary, World Boundary from MIMU
BaseMap:Hillshade from SRTM 30Meter

မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့ လူငယ်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်အကြောင်း

ဤသုတေသန စာတမ်းသည် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့အစည်း၏ လူငယ်စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်သည့် အစီအစဉ်ဖြစ်သော "မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအရေးကိစ္စများ၊ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် သုတေသနနှင့် Advocacy" အစီအစဉ် မှ (၂၀၁၈) ခုနှစ်တွင် လူငယ်များ ဆောင်ရွက်သော သုတေသန အစီရင်ခံစာ (၃) စောင်မှ (၁) စောင်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြေယာမူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ မြေယာအရေးကိစ္စများ နှင့် မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုအတွက်လုပ်ဆောင်ရာတွင် လူငယ်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍ သည် အရေးပါသည်ဟု မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ ယုံကြည့်သည့်အားလျော်စွာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးမှ လူငယ် များနှင့် မတူညီသော လူမျိုးများပါဝင်နိုင်ရန် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသနေ လူငယ်များကို အဓိကထား၍ မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ လူငယ်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်သည့် အစီအစဉ်ကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုလူငယ်များတွင် မြေယာမဏ္ဍိုင်မှ သုတေသနအဖွဲ့ လက်အောက်တွင် လုပ်ဆောင်နေသော လူငယ်များ နှင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့နှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်နေသော အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ်များ ပါဝင်ပါသည်။

လူငယ်သုတေသနအစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ...

- ဒေသအသီးသီးမှ လူငယ်များ နှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ လူငယ်များအား သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြေယာအရေးကိစ္စများကို စနစ်တကျ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် သုတေသနနှင့် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ခြင်း စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးပြီး ၄င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအစိုးရထံသို့ သုတေသနမှ တွေ့ရှိချက်များကို အခြေခံကာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သွားနိုင်ရန်။
- လုပ်ကွက်ငယ်တောင်သူများ၊ မြေယာမဲ့များနှင့် အမျိုးသမီးတို့ အခွင့်အရေးအတွက် အပြုသဘော ဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်လာစေရန်အတွက် မြေယာနှင့် သက်ဆိုင်သောဥပဒေနှင့် မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မြေယာအရေးအခင်း၊ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် အစိုးရနှင့် ချိတ်ဆက်၍ မူဝါဒဆွေးနွေးမှု လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် သုတေသန ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူငယ်တို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ရန်။

လူငယ်များ သုတေသန ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် သုတေသန သင်တန်း (၄) ခုဖြစ်သည့် အဆိုပြုလွှာ ရေးသားခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူခြင်း နည်းလမ်း၊ သတင်းအချက်အလက်များအား ဆန်းစစ်ခြင်း နှင့် အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်းနှင့် မူဝါဒအနှစ်ချုပ်များ ရေးသားခြင်း စသည့် သင်တန်းများကို ဆစ်ဒနီတက္ကသိုလ်တွင် ပါမောက္ခလုပ်ခဲ့ဖူးသူ Philiph Hirsch နှင့် ချင်းမိုင်းတက္ကသိုလ်အသင်းဝင် သုတေသီ ဒေါက်တာTubtim Tubtim တို့မှသင်ကြားပေးပါသည်။ သုတေသန သင်တန်းအပြင် အခြား သင်တန်းများဖြစ်သည့် Advocacy၊ မြေယာနှင့် ဆက်စပ်သည့် ဥပဒေ၊ မူဝါဒများ၊ ပံ့ပိုးကူညီခြင်းဆိုင်ရာစွ မ်းရည်၊ ဖြစ်ရပ်သုတေသန ရေးသားခြင်း နှင့် နည်းစနစ်ကျကျ တွေးခေါ်ခြင်း စသည့် သင်တန်းများကိုလည်း သင်ကြားပေးပါသည်။

ရွေးချယ်ထားသည့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ရှိရာဒေသသို့ လူငယ်များအား မြေယာအရေးကိစ္စနှင့်

သက်ဆိုင်သည့် သုတေသနပြုစေပါသည်။ မြေယာမဏ္ဍိုင်အခြေစိုက်ရုံးမှ အလုပ်သင်လူငယ် (၂) ဦး၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ်များ နှင့် ၎င်းတို့၏ ဦးဆောင်သူနှင့်အတူ အဖွဲ့ ဖွဲ့ကာ သုတေသန ပြဿနာနှင့် လျော်ညီမည့် နယ်ပယ်အား သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ သုတေသန နည်းစနစ်၊ သီအိုရီများကို အသုံးပြု၍ အဆိုပြုလွှာရေးသားခြင်း၊ အချက်အလက် ကောက်ယူရန်အတွက် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အချက် အလက်များ ကောက်ယူခြင်း၊ အစီရင်ခံစာရေးသားခြင်း နှင့် မူဝါဒရေးသားခြင်း စသည်တို့ကို ပါမောက္ခ Philip Hirsch နှင့် ဒေါက်တာTubtim Tubtim၏လမ်းညွှန်မှု နှင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်မှ သုတေသန ညှိနှိုင်း ရေးမှူး၏ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီအတွက် အနီးကပ်လမ်းညွှန်မှုဖြင့် လူငယ်များသည် သုတေသန ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

အလုပ်သင် လူငယ် (၆)ဦး တို့သည် အဖွဲ့သုံးဖွဲ့ခွဲကာ (၂၀၁၈) ခုနှစ် လူငယ်စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်သည့် အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အလုပ်သင် လူငယ် (၂)ဦး နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် FLU (သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိမ်းသိမ်းရေး နှင့် တောင်သူလယ်သမားဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့) နှင့် ECFD (တောင်သူ လယ်သမားများ နှင့် မြေယာလုပ်သားများ သမဂ္ဂ (မြန်မာနိုင်ငံ)အဖွဲ့) အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ် (၃)ဦးတို့သည် "မြန်မာနိုင်ငံမြေသိမ်းဆည်းခြင်း ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း မြေသိမ်း ဆည်းခံတောင်သူတို့၏ ထိခိုက်ခံရမှု နှင့် လျော်ကြေးဆိုင်ရာအရှုပ်အထွေးများ။" အကြောင်းကို ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရွာငံမြို့နယ်တွင် သုတေသန လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အတူ မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အခြား အလုပ်သင် လူငယ် (၂)ဦး နှင့် မွန်ပြည်နယ် MRLUN (မွန်ဒေသမြေယာ အသုံးချသူများ ကွန်ယက်)အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းမှ လူငယ် (၃)ဦး တို့သည် "မြန်မာနိုင်ငံရှိ သယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းမှ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု " အကြောင်း ကို မွန်ပြည်နယ်၊ ပေါင်မြို့နယ်တွင် သုသေတန လုပ်ခဲ့ပါသည်။ တတိယတစ်ခုဖြစ်သည့် သုတေသနကို ကရင်ပြည်နယ် အခြေစိုက် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း ဆာမူထော၏ ညှိနှိုင်းကူညီမှုဖြင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အလုပ်သင် လူငယ် (၂) ဦး သည် "အုပ်ချုပ်မှု ရောထွေးနေသော ဒေသအတွင်းရှိ ဓလေ့ထုံးတမ်းမြေယာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုံခြုံမှု၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကရင်ပြည်နယ်မှ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု။" အကြောင်းကို သံတောင်ကြီး မြို့နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

သုတေသန ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အဖွဲ့အသီးသီးမှ လူငယ်များသည် တစ်နှစ်တာကာလပတ်လုံး ဆောင်ရွက် ခဲ့သည့် သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်ကြောင့် သုတေသနစာတမ်း ထွက်ပေါ်လာသည့်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည် ပြည့်ဝလာကာ မိမိကိုယ်ကို ဂုဏ်ယူနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရီရီဝင်း

သုတေသန ညှိနှိုင်းရေးမှူး

မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤသုတေသနကိုအစီစဉ်ပြုလုပ်ပေးသော မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့ အားလည်ကောင်း၊ သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ်ကို ငွေကြေးဖြင့်အထောက်ပံ့ပေးသော LIFT (အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံရေး ရံပုံငွေအဖွဲ့) နှင့် SDC (ဆွစ်စလန် ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ) အဖွဲ့အား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက်လူထု၏ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် အသက်မွေးမှုများ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ရန်ပုံငွေထည့်ဝင်လှူဒါန်းကြသော ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ဩစတေးလျ၊ ဒိန်းမတ်၊ ပြင်သစ်၊ အိုင်ယာလန်၊ အီတလီ၊လူဇင်ဘတ်၊ နယ်သာလန်၊နယူးဇီလန်၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရများကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ LIFT တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ပထမဆုံးထည့်ဝင်သည့် မစ်ဆူဘီရှီ ကော်ပိုရေးရှင်းကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ လူငယ်သုတေသီများအား သုတေသနနည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးပေးပါ သော ပါမောက္ခ Philip Hirschနှင့် ဒေါက်တာ Tubtim Tubtimအားလည်ကောင်း၊ အနီးကပ်ကြီးကြပ်မှု ပြုပေးသောသော သုတေသနညှိနှိုင်း ရေးမှူး ဒေါ်ရီရီဝင်းတို့အား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် သုတေသန သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိရန်ကူညီပေးပါသော ရှမ်းပြည်နယ်မှ ECFD နှင့် FLU အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ရပ်ရွာအရေးတွင် တက်ကြွစွာလုပ်ဆောင်နေပေးသူများ အားကျေးဇူးတင် ရှိပါသည်။ အဓိကအနေဖြင့် သုတေသနလုပ်ငန်း စဉ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် သတင်းအချက်အလက် ကောက်ယူရာတွင် စိတ်ဝင်စား စိတ်ရှည်စွာဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ပေးပါသော နွားဘန်းကြီးရွာ၊တောင်ခေါင်းဗွာရွာနှင့် ညောင်ကုန်းရွာမှရွာသူ/သားများ အားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ သုတေသန သင်တန်းတစ်လျှောက်လုံးနှင့် သုတေသန အစီရင်ခံစာရေးရာတွင် သုံးသပ်အကြံပြုပေးကြသော အခြားသုတေသနအဖွဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များအား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

အတိုကောက်စကားလုံးများ

LARC - လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှု ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီ

MOALI - စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး နှင့် ဆည်မြောင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာန

VFV Law - မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေ

VFVC - မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီ

ပုံစံ (၇) - လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြု လက်မှတ်

ပုံစံ (၃) - လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှု ပြန်လည်စိစစ်ရေးကော်မတီမှ သတ်မှတ်ထားသော ယာယီလုပ်ပိုင်ခွင့် လတ်မှတ်

ပုံစံ (၁၀၅) - မြေကြီး၊မြေပုံ

CT - ရိုးယာဓလေ့မြေယာအသုံးချမှု

ECFD - တောင်သူလယ်သမားများ နှင့် မြေယာလုပ်သားများ သမဂ္ဂ (မြန်မာနိုင်ငံ)အဖွဲ့

FLU - သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိမ်းသိမ်းရေး နှင့် တောင်သူလယ်သမားဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့

MRLUN - မွန်ဒေသမြေယာ အသုံးချသူများ ကွန်ယက်

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း ၁

၂။ သုတေသနပြဿနာ ၂

၃။ သုတေသနမေးခွန်း ၃

၄။ သုတေသန ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း ၄

(၄.၁) သုတေသနပြုလုပ်သည့် နယ်ပယ် ၄

(၄.၂) သုတေသန ပြုလုပ်သည့် နည်းလမ်း.. ၄

(၄.၃) ချဉ်းကပ်နည်း ၅

(၄.၄) စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများ.. ၅

၅။သုတေသန တွေ့ရှိချက်များ ၇

(၅.၁) သုတေသန ပြုလုပ်သည့်ဒေသ၏ ပထဝီဝင်အနေအထားနှင့်
လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေ ၇

(၅.၂) မြေသိမ်းဆည်းမှု ဖြစ်စဉ်နှင့် အကြောင်းတရားများ.. ၇

(၅.၃) မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ၏ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းမခံရခင် နှင့်
မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက် လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေ.. ၁၀

(၅.၃.၁) မြေမသိမ်းဆည်းမီ လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေ ၁၀

(၅.၃.၂) မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီး လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေ.. ၁၁

(၅.၃.၃) တောင်သူလုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ.. ၁၂

(၅.၃.၄) နေ့စားလုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ ၁၃

(၅.၃.၅) မြေငှားစိုက်ပျိုးတောင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ ၁၃

(၅.၃.၆) အခြားဒေသသို့သွားရောက်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ ၁၃

(၅.၄) သိမ်းဆည်းခံတောင်သူများအတွက် ကုစားပေးမှုဖြစ်စဉ်.. ၁၄

(၅.၅) မြေပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထား ၁၈

၆။ ဆွေးနွေးချက်များ ၂၀

(၆-၁) မြေသိမ်းယူမှုဖြစ်စဉ် နှင့် လူမှုစီးပွားဘဝ အခြေအနေ တွေ့ရှိချက်များအပေါ်
သုံးသပ်ချက်များ.. ၂၀

(၆-၂) မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများအတွက် ကုစားပေးမှုဖြစ်စဉ်တွေ့ရှိချက်များအပေါ်
သုံးသပ်ချက်များ ၂၁

(၆-၃) မြေယာ အထောက်အထားတွေ့ရှိချက်များအပေါ် သုံးသပ်ချက်များ ၂၂

(၆-၄) ညွှန်ကြားချက်များ၏ ကုစားမှုဖြစ်စဉ်များအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ်
သုံးသပ်ချက်များ ၂၂

၇။ နိဂုံး ၂၃

၈။ အကြံပြုချက်များ **၂၅**
(၈.၁) အစိုးရဌာနများ ၂၅
(၈.၂) ကုမ္ပဏီများ ၂၅
(၈.၃) ဒေသခံများ ၂၆
(၈.၄) အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ ၂၆
၈။ ကိုးကားချက်များ **၂၇**

အနှစ်ချုပ်

စစ်အစိုးအရ လက်ထပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး ဥပဒေကြောင်းအရမြေသိမ်းဆည်းခံရခြင်း၊ ဥပဒေမဲ့မြေသိမ်းဆည်းခံရခြင်း နှင့် ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးခြင်းတို့ကြောင့် တောင်သူများ၏ အသက်မွေးကြောင်းပြုစိုက်ပျိုးနေသော လယ်ယာမြေများဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့မြေသိမ်းဆည်းမှုများအတွက် လျော်ကြေး၊နစ်နာကြေး၊ မြေပြန်လည်အစားထိုးပေးခြင်းများရှိခဲ့သော်လည်း၊ ထိုကဲ့သို့ ကုစားမှုမရှိခဲ့သည်များလည်းရှိခဲ့သည်။ ဤသုတေသနသည် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ ရွာငံမြို့နယ် ကျေးရွာအုပ်စု (၅) စုမှ မြေကေ (၁၃၇၆)ကေကို ၁၉၉၇ခုနှစ်ဝန်းကျင်တွင် တပ်မတော်မှ သီးနှံစိုက်ပျိုးရန်အတွက် ဥပဒေမဲ့ (နတ်မိန့်) သိမ်းဆည်းခဲ့၍ ၁၉၉၉ခုနှစ်ဝန်းကျင်တွင် ကုမ္ပဏီသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သော ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့မြေသိမ်းဆည်းခြင်းခံရသော တောင်သူများမှာ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိခဲ့သောကြောင့် မိသားစုလူမှုစီးပွားဘဝထိခိုက်မှုများ ရှိခဲ့သည်။

မြေသိမ်းယူပြီးနောက်ပိုင်း ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီမှ မြေပြန်လည်စွန့်လွှတ်ခြင်း နှင့် လျော်ကြေးနစ်နာကြေး ပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်များရှိသည်။ ဤသုတေသနတွင် အဓိကအနေဖြင့် "မြေသိမ်းဆည်းမှုကိုဖြစ်စေသောအကြောင်းတရားများ၊ မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ၏ မြေသိမ်းဆည်းမခံရခင် နှင့် မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီး လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေများ၊ ကုမ္ပဏီမှ လျော်ကြေးပေးမှုအပေါ် ဒေသခံများ၏ တုန့်ပြန်မှု နှင့် ၂၀၁၃၊၂၀၁၈ ခုနှစ်များတွင် ထုတ်ပြန်သော ဥပဒေ၊မူဝါဒ နှင့် ညွှန်ကြားချက်များ၏ မြေပြန်လည်ပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ် နှင့် လျော်ကြေးပေးမှုဖြစ်စဉ်များ အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ" ကို သုတေသနပြုလေ့လာထားသည်။

သတင်းအချက်အလက်ရရှိရန် မြေသိမ်းဆည်းခံအိမ်ထောင်စု ကိုယ်စားပြု၊ ရပ်ရွာကိုယ်စားပြုနှင့် Secondary Data များမှ သုတေသနပြုလေ့လာခဲ့သည်။အစီရင်ခံစာတွင်တွေ့ရှိချက်များအနေဖြင့် မြေသိမ်းဆည်းမခံရခင်တွင် တောင်သူများမှာ ရွှေပြောင်း တောင်ယာစနစ်ဖြင့် အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခြင်း နှင့် မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြောင်းလဲမှုများကိုဖော်ပြထားသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက် တောင်ယာဆက်လက်လုပ်ကိုင်သူများ၏ဘဝအခြေအနေ၊ တောင်သူဘဝမှ နေ့စားဘဝသို့ပြောင်းလဲသူ၏ ဘဝအခြေအနေ၊ မြေငှားစိုက်ပျိုးတောင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ နှင့် အခြားဒေသသို့သွားရောက်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ အခက်အခဲများကိုဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၃နောက်ပိုင်းကာလ ကုမ္ပဏီလုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေကေအနက်မှ မြေကေ (၁၅၀) ပြန်လည်စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ လျော်ကြေးနစ်နာကြေးပေးခြင်းဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ တောင်သူများရသောလျော်ကြေးငွေသည် ထိခိုက်နစ်နာမှုများအတွက် ကုစားပေးမှုဖြစ်မနေခြင်း နှင့် ကုစားပေးမှုဖြစ်စဉ်တွင် မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ၊ ကျေးရွာများအကြားတွင် လူမှုရေး ရှုပ်ထွေးမှုများကို ထပ်မံဖြစ်ပေါ်ခြင်းများကိုလည်းဖော်ပြထားသည်။

တောင်သူများ၏ မြေသိမ်းဆည်းမခံရခင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထားများ နှင့် ၂၀၁၂လယ်ယာမြေဥပဒေအတည်ပြုပြဌာန်းပြီးနောက် မြေယာအတွက်ပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထားလျှောက်ထားခြင်းဖြစ်စဉ်များကို ဖော်ပြထားသည်။ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် ပုံစံ(၇)အသုံးပြုမှု မတူညီမှုများနှင့်

ပုံစံ(၇) မရှိခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းများကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ မြေပြန်လည်ရရန် တောင်သူများ၏ စာတင်တောင်းဆိုမှုဖြစ်စဉ် နှင့် လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှုပြန်လည်စစ်ရေးကော်မတီ၏ ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုများကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် မြေသိမ်းဆည်းခံ တောင်သူများ၏ အနာဂတ် မြေယာလုံခြုံမှုအပေါ် အမြင်သဘောထားများကိုလည်း ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

အဓိကထား သုတေသနပြုထားသော သတင်းအချက်အလတ်တွေ့ရှိချက်များအပေါ် သုံးသပ်၍ အစိုးရဌာနများ၊ မြေလွတ်၊မြေလပ်မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးဗဟိုကော်မတီထံမှ မြေအသုံးချခွင့် ရရှိထားသော ကုမ္ပဏီ၊ ဒေသခံတောင်သူများ နှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ ကိုအကြံပြုချက်များ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံတဝန်းလုံးတွင် စစ်အစိုးရလက်ထက်တွင် မြေသိမ်းဆည်းမှုများစွာရှိခဲ့ပြီး ထိုမြေများတွင် တောင်သူများ၏ လယ်ယာမြေများ ပါဝင်သောကြောင့် တောင်သူလယ်သမားများ၏ အဓိကထားအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနေသော မြေယာများဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ ထိုသို့ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်စေသည့်အကြောင်းအရင်းများတွင် ဥပဒေကြောင်းအရ မြေသိမ်းဆည်းခံရခြင်း၊ ဥပဒေမဲ့မြေသိမ်းဆည်းခံရခြင်းနှင့်ဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးခြင်းတို့ကို တွေ့ရသည်။ ဥပဒေကြောင်းအရ မြေသိမ်းခြင်းဆိုသည်မှာ ၁၈၉၄ မြေသိမ်း ဥပဒေ၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ၊ အိုးအိမ်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးနှင့် မြို့ရွာစည်ပင်ရေးအဖွဲ့ ဥပဒေ၊ နှင့် မြေနှင့် အခွန်တော်ဥပဒေ ဥပဒေတစ်ရပ်အရ သိမ်းဆည်းခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ ဥပဒေကြောင်းအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးခြင်း ဆိုသည်မှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉ အရ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်း အသုံးပြုခြင်းနှင့် လယ်လုပ်သူသာ လယ်လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်ဟူသော ၁၉၆၃ သီးစားချထားရေးဥပဒေများကြောင့် ဆုံးရှုံးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ မြေသိမ်းဆည်းမှုများတွင် သိမ်းဆည်းခံမှုဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းများစွာ ရှိခဲ့သည့်အနက်မှ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရှာငံမြို့နယ်(ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ)တွင် တပ်မတော်မှ သီးနှံစိုက်ပျိုးရန်အတွက် သိမ်းယူခဲ့ပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီသို့ မြေနေရာချထားပေးရာတွင် တောင်သူများ မြေစာရင်းတွင် အမည်ပေါက် ဖြင့် မြေခွန်ဆောင်၍ လုပ်ကိုင်နေသည့် မြေယာများပါရှိသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ မြေသိမ်းဆည်းမှုများကြောင့် ၎င်းမြေယာများကို အမှီပြု၍ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနေသော တောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် လူမှုစီးပွားဘဝ ပြောင်းလဲခဲ့ကြသည်။ တောင်သူမှ နေစားအဖြစ်ပြောင်းလဲခြင်း၊ အခြားဒေသများသို့သွားရောက် လုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု မြေကနည်းသောကြောင့် ယခင်ရွှေပြောင်းတောင်ယာစနစ်မှ အမြဲတမ်းစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည့်စနစ်သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေအတည်ပြုပြီးနောက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီ မှ ပြန်လည် ကုစားခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များအနေဖြင့် လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေးပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်များ၊ မြေပြန်လည်စွန့်လွှတ်သည့်ဖြစ်စဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ထိုသို့ပေးအပ်ရာတွင် ရှုပ်ထွေးမှုများရှိနေခြင်း၊ ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုဖြစ်မနေခြင်းကြောင့် တောင်သူလယ်သမား၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လူမှုစီးပွားဘဝလုံခြုံမှုမှာ အလွန်အားနည်းနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ထို့သို့သောအကြောင်းအရာများကြောင့် တောင်သူများ၏ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာစေရန် မြေယာ ဥပဒေ၊မူဝါဒများ ရေးဆွဲရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရှာငံမြို့နယ် (ဓနုကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ)၊ မြေသိမ်းဆည်းခံရသော ကျေးရွာ(၅) အုပ်စုမှ ရွာ(၃) ရွာတွင် သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသနတွင် မြေသိမ်းဆည်းခံ တောင်သူတို့၏ မြေသိမ်းဆည်း မခံရခင်နှင့် မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီး လူမှုစီးပွားဘဝ အခြေအနေများကို လေ့လာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နောက်ဆက်တွဲ အနေဖြင့် မြေသိမ်းဆည်းမှုကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းတရားများ၊ မြေသိမ်းဆည်းမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ အာဏာလွှမ်းမိုးမှု နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များ၊ ကုစားမှုဖြစ်စဉ်တွင် ဥပဒေ၊ မူဝါဒ၊ နှင့် အစိုးရညွှန်ကြားချက်များ၏ အရေးပါမှုများ အတိုင်းအတာကို လေ့လာမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၂။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ

ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများရှိခဲ့ပြီး ယခင်စစ်အစိုးရလက်ထက် မြေသိမ်းဆည်းမှုများတွင် လျော်ကြေး၊နစ်နာကြေးပေးခြင်း၊ မြေပြန်လည်အစားထိုးပေးခြင်းများရှိသကဲ့သို့ ၎င်းကဲ့သို့ ကုစားပေးခြင်းလုပ်ငန်းများ မရှိဘဲသိမ်းဆည်းမှုများလည်း များစွာရှိခဲ့သည်။ ဒီမိုကရေစီ အစိုးရလက်ထက်တွင် သိမ်းဆည်းမြေများအတွက် လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေးပေးခြင်း၊ အသုံးမပြုသော သိမ်းဆည်းမြေများကို မူလတောင်သူများထံသို့ ပြန်လည်ပေးခြင်းများရှိလာခဲ့သည်။ အလားတူဖြစ်စဉ်များကဲ့သို့ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း ရှာငံမြို့နယ် (ခနဒေသ) တွင်လည်း မြေသိမ်းဆည်းမှု ၁၉၉၀ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ သိမ်းဆည်းစဉ်ကာလသည် နဝတ စစ်အစိုးရလက်ထက်ဖြစ်ပြီး နှုတ်မိန့်ဖြင့်သိမ်းခဲ့ကာ လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေး၊နှင့် အစားထိုးမြေပေးအပ်ခြင်းများ မရှိခဲ့ဘဲ ၁၉၉၉ ဝန်းကျင်တွင် ကုမ္ပဏီသို့ လွှဲပြောင်းခဲ့သည်။ သုတေသနပြုလုပ်သော ရွာ(၃)ရွာရှိ တောင်သူများသည် မြေသိမ်းဆည်း မခံရခင်က မြေယာကိုအဓိကအားထား၍ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်က မိသားစုအတွင်း ဝမ်းစာဖူလုံမှုရှိကြပြီး လူနေမှုဘဝ အဆင်ပြေမှုရှိခဲ့ကြသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက် မြေယာဆုံးရှုံးခြင်းကြောင့် နေ့စားဘဝသို့ ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်ကြရသည်။ ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေယာ လျော့နည်းသွားခြင်းများကြောင့် တောင်ယာလုပ်ငန်းကို အားမပြုနိုင်တော့ဘဲ မိသားစုဝင်အားလုံးနီးပါးရရာ အလုပ် (ကျပန်း) လုပ်ကိုင်နေကြရသောကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှေးကွေးခဲ့သည်။

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးနောက် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းသောဥပဒေ၊ မူဝါဒ ညွှန်ကြားချက်များကြောင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီလုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေဧက အနက်မှ ဧက (၁၅၀) ကို ပြန်လည်စွန့်လွှတ်ခြင်းနှင့် လျော်ကြေး၊ နစ်နာကြေးများအတွက် ညှိနှိုင်းမှုဖြစ်စဉ်များ ရှိလာခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိထားသော ဧက (၁၃၇၆) အနက်မှ ပြန်လည် စွန့်လွှတ်သော မြေဧရိယာ (၁၅၀) ကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန မှ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ရှိသော မြေဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စွန့်လွှတ်မြေဧက (၁၅၀) ကို တောင်သူ (၆၇) ဦးသို့ ယာယီလုပ်ပိုင်ခွင့် ပုံစံ (၃) ဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် သိမ်းဆည်းခံမြေများအတွက် လျော်ကြေးပေးမှု ဖြစ်စဉ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဤဖြစ်စဉ်တွင် သုတေသနပြုလုပ် သော ရွာ (၃)ရွာအနက် ညောင်ကုန်းရွာ နှင့် တောင်ခေါင်းဗွာရွာတွင် တစ်ဧက အတွက် (၈)သိန်း ရသော ရွာနှင့် (၁၀) သိန်းရသောရွာရှိသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများအနေ ဖြင့် ကုမ္ပဏီမှ လျော်ကြေးငွေပေးရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ရှင်းလင်းမှုမရှိခဲ့ကြပါ။ ရွာသားအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီမှ ပေးသောငွေသည် သိမ်းဆည်းထားသည့်အချိန်မှ လျော်ကြေးယူသည့်ကာလအထိ သီးနှံမစိုက်ပျိုးရသောကြောင့် နစ်နာကြေး/ဂရုဏာကြေးပေးခြင်း ဟုနားလည်နေကြသည်။ နွားဘန်းကြီးရွာသားများမှ ကုမ္ပဏီသည် မူလမြေပိုင်ရှင် မဟုတ်သော သူများကို လျော်ကြေးမှားထုတ်ပေးခြင်းရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မူလမြေပိုင်ရှင် နှင့် လျော်ကြေးလက်ခံရယူသူများ ဖြေရှင်းကြရသည်များရှိသည်။ သုတေသနပြုလုပ်သော ကျေးရွာများတွင် လျော်ကြေးယူသော တောင်သူများရှိသကဲ့သို့ မယူသောတောင်သူများလည်းရှိသည်။ လျော်ကြေးယူသူများတွင်လည်း အလွဲသုံးမှုများ၊ ရှုပ်ထွေးမှုများ ရှိနေသည်။ လျော်ကြေးနစ်နာကြေးပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်နှင့် မြေပြန်လည်ရရန်တောင်းဆိုမှုဖြစ်စဉ်များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ

၏ အခန်းကဏ္ဍအလိုက် လုပ်ဆောင်ချက်များရှိနေသည်။ ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းဖြစ်စဉ်များသည် မြေသိမ်းဆည်းမှုကြောင့် လူမှုစီးပွားဘဝ ထိခိုက်နစ်နာမှုများအတွက် လုပ်ဆောင်ပေးရာတွင် အားနည်းနေသောကြောင့် ထိရောက်မှုရှိသည့် ပြန်လည်ကုစားမှုလုပ်ငန်းစဉ်သည် အလွန်ပင်အရေးကြီးသည်။

၃။ သုတေသနမေးခွန်းများ

- **မြေသိမ်းဆည်းမှုကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းတရားတွေက ဘာတွေလဲ ?**
- **မြေသိမ်းဆည်းမခံရခင် လူမှုစီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီး လူမှုစီးပွားဘဝ အခြေအနေများကဘာတွေလဲ ?**
- **ကုမ္ပဏီမှ လျော်ကြေးပေးအပ်မှု ဖြစ်စဉ်ကို ဒေသခံများ မှ မည်ကဲ့သို့ တုန့်ပြန်ခဲ့ကြသနည်း?**
- **ဥပဒေ၊မူဝါဒ နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများ၏ ညွှန်ကြားချက်များက မြေပြန်လည်ပေးအပ်မှု ဖြစ်စဉ်နှင့် ကုစားမှုဖြစ်စဉ်များ အပေါ် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်သနည်း?**

အမှတ်စဉ်	ကျေးရွာအုပ်စု	သိမ်းဆည်းမြေဧက	ကျေးရွာအမည်	မြေဆိုသူ/မြေသိမ်းဆည်းခံ အိမ်ထောင်စု	စွန့်လွှတ်မြေ ပြန်ရသော အိမ်ထောင်စု/ဧက
၁	နွားဘန်းကြီး အုပ်စု	၃၀၀ ခန့်	နွားဘန်းကြီး ကျေးရွာ	၂၉/၁၃၀	-
၂	ကျောက်မြောင်းအုပ်စု	၄၀၀ ခန့်	တောင်ခေါင်းဗွာကျေးရွာ	၂၅/၂၀၀	-
၃	မြိုင်အုပ်စု	၃၀၀ ခန့်	ညောင်ကုန်း ကျေးရွာ	၂၆/၆၀	၃၀/၇၀

(သုတေသန နယ်ပယ် ပြဇယား ပုံ-၁)

၄။ သုတေသနပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

(၄-၁) သုတေသနနယ်ပယ်

ဤသုတေသနကို ရှာငံဒေသရှိ မြေသိမ်းခံရသော ကွင်းပေါင်း (၇)ကွင်းတွင် ပါဝင်သော ရွာ(၃) ရွာဖြစ်သည့် နွားဘန်းကြီးအုပ်စုရှိ နွားဘန်းကြီးရွာ၊ ကျောက်မြောင်းအုပ်စုရှိ တောင်ခေါင်းဗွာရွာ၊ မြိုင်အုပ်စု ရှိ ညောင်ကုန်းရွာတွင် အိမ်ထောင်စုပေါင်း(၈၀) အားသွားရောက် သုတေသနပြုလေ့လာမေးမြန်းခဲ့ ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသည့် ကြာချိန်မှာ ၃.၅.၂၀၁၈ မှ ၁၂.၅.၂၀၁၈ အထိ (၁၀ ရက်)ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ရွာ(၃)ရွာကို ရွေးချယ်ခဲ့ရခြင်းမှာ မြေသိမ်းခံရသည့်ရွာများအနက်မှ လျော်ကြေးလက်ခံရရှိသောတောင်သူ၊ လျော်ကြေးမယူသောတောင်သူ နှင့် စွန့်လွှတ်မြေပြန်ရရှိသော တောင်သူစသည့် မတူညီသောဖြစ်စဉ်များရှိနေခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

(၄-၂) သုတေသနပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်း

သုတေသန သတင်းအချက် အလက်ကောက်ယူရာတွင် Semi-Structure, Questionnaire, အရည်သွေးပြနည်းတို့ကို အသုံးပြုမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင် အိမ်ထောင်စုကိုယ်စားပြုနှင့် ရပ်ရွာကိုယ်စားပြု ဟူ၍ ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး ရပ်ရွာကိုယ်စားပြုတွင် ကျေးရွာလူကြီး၊ ရာအိမ်မှူး၊ ဆယ်အိမ်မှူးနှင့် အသက်အရွယ်ကြီးသူ (သမိုင်းကြောင်းဖြေဆိုနိုင်သူ)များအား မေးမြန်း သုတေသနပြုခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်သည့်အထောက်အထားများဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးရေး၊မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာအောင်သူ၏ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံးသို့ တင်ပြသည့်စာ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး နှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန မှ ရှမ်းပြည်နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်၏ကြယ်ပွင့်ပြမေးခွန်းကိုပြန်လည်ဖြေကြားသည့်စာ၊ လျော်ကြေးထုတ်ပေးသည့်အထောက်အထား၊ လျော်ကြေးမယူပဲ သိမ်းဆည်းမြေကိုသာ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် တင်ပြတောင်းဆိုထားသည့် စာနှင့် ရွာ(၃) ရွာ၏ မြေသိမ်းဆည်းခံရသောတောင်သူစာရင်းများအား လေ့လာခဲ့သည်။ သုတေသနပြုရာတွင် ဦးတည် အုပ်စုအနေဖြင့် မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများဖြစ်ပြီး လျော်ကြေးယူသူ၊ လျော်ကြေးမယူသူ၊ မြေပြန်လည် ရရှိသူများ ပါဝင်သည်။

ရပ်ရွာကိုယ်စားပြုမေးမြန်းရာတွင် ဖြစ်စဉ်သမိုင်းကြောင်း၊ လျော်ကြေးပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်၊ လူမှု စီးပွားဘဝ အခြေအနေ၊ ကုစားမှုဖြစ်စဉ်မှ ဥပဒေ၊ မူဝါဒ၊ ညွှန်ကြားချက်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အား မေးမြန်းလေ့လာခဲ့သည်။ အိမ်ထောင်စုကိုယ်စားပြုမေးမြန်းခြင်းအား လူမှုစီးပွားဘဝ အခြေအနေ နှင့် လျော်ကြေးပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်အား သိရှိရန် မေးမြန်းခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မြေသိမ်း မှုဖြစ်စဉ်သမိုင်းကြောင်း၊ လျော်ကြေးပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်နှင့် အစိုးရညွှန်ကြားချက်များ၏ ကုစားမှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာများကို သိရှိနိုင်ရန်၊ စာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားများမှ လေ့လာခဲ့သည်။

သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသည့် ပထမနေ့တွင် Snow Ball (အိမ်တစ်အိမ်တွင် မေးမြန်းပြီး ထိုအိမ်မှ ညွှန်ပြသော အိမ်ကို သွားရောက်မေးမြန်းခြင်း) ကိုအသုံး ပြုခဲ့သည်။ ကျန်နေ့များတွင်

ရွာလူကြီးများနှင့် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လုပ်ဆောင်နေသည့် ရွာသားတစ်ဦး၏ အကူအညီဖြင့် မြေသိမ်းဆည်းခံအိမ်ထောင်စုများအနက်မှ အချိန်ပေးဖြေကြားနိုင်သူနှင့် စိတ်ဝင်စားသူများအား အိမ်တစ်အိမ်တွင်စုစည်းစေပြီး နေရာခွဲ၍ တစ်ဦးချင်း လေ့လာမေးမြန်းခဲ့သည်။

(4-3) c0fuyfenf

သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် ကနဦးအနေဖြင့် ရွာသို့သွားရောက်၍ သတင်းအချက် အလက်များကို အစမ်းကောက်ယူခဲ့သည်။ တပြိုင်နက်တည်း သုတေသနပြုလုပ်မည့်ရွာများနှင့် လည်းသုတေသန ပြုလုပ်ရန် သဘောတူညီချက်ရယူခဲ့သည်။သတင်းချက်အလက်ကောက်ယူရန်အတွက် ရှာင်မြို့နယ် ခနကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသဦးစီးရုံး၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနများသို့ စာတင်ခြင်း၊ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသို့ အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းများကို ဦးစွာပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဤသုတေသန ပြုလုပ်ရာတွင် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း ECFD,FLU မှ လူငယ် (၃) ဦး နှင့် မြေယာမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့မှ အလုပ်သင် လူငယ် (၂)ဦး ပူးပေါင်း၍ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

(4-4) pefcrltcuiftcd]m;

သုတေသနပြုနေသည့်အချိန်တွင် မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများမှာ မြေပြန်လည်ရရှိရန် ကြိုးပမ်းနေသည့်အချိန်ဖြစ်နေသကဲ့သို့ ယခင်လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေများအပေါ် ဖြေကြားရန် အားနည်းပြီး မြေပြန်ရရှိရန်အကြောင်းကို ပိုမိုဖြေကြားနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင် ပါဝင်သော CSO အဖွဲ့ဝင်များသည် ဤဒေသတွင် ယခင်သိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ လျော်ကြေးတောင်းဆိုမှုဖြစ်စဉ်တွင် ကူညီမှုရှိခဲ့ခြင်း၊ သိသင့်သိထိုက်သော ဥပဒေအမြင်ဖွင့်သင်တန်းပေးခြင်း (ယခု)၊ မြေပြန်တောင်းဆိုမှုဖြစ်စဉ်တွင် ပံ့ပိုးမှုများရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယခုသုတေသန ပြုလုပ်ခြင်းသည် မြေပြန်လည်ရရန် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်မည်ဟု ရွာသူ/သားများမှ မျှော်လင့်နေကြသည့်အပေါ်တွင် ကွင်းဆင်းသတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်စေခဲ့သည်။ ထို့ပြင် စိုက်ပျိုးရေးရာသီချိန် ဖြစ်နေသောကြောင့် သုတေသနမေးခွန်းများကို ဖြေကြားနိုင်မည့်သူများအား တွေ့ရှိရန် ခက်ခဲခြင်း၊ ဒေသအသုံးအနှုန်းများကို နားလည်မှုအားနည်းခြင်းတို့ရှိသည်။ ထို့ပြင်တစ်အိမ်ထဲတွင် နေရာခွဲ၍ မေးခဲ့သော်လည်း ဖြေဆိုသူများ၏ အသံအနောက်အယှက်ဖြစ်ခြင်းနှင့် အနည်းစုမှာ မိသားစုပြဿနာပြောကြားရာတွင် ပွင့်လင်းစွာ ပြောကြားရန် ခက်ခဲမှုများရှိခဲ့သည်။

သုတေသနပြုလုပ်ရန် ကျေးရွာတွင် အကြောင်းကြားနေပုံ

သုတေသနပြုလုပ်ရွာတွင် သတင်းအချက်အလက်ကောက်ယူနေပုံ

၅။ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များ

(၅-၁) သုတေသနပြုလုပ်သည့်ဒေသ၏ ပထဝီအနေအထားနှင့် လူမှုဘဝအနေအထား

သုတေသနပြုလုပ်သည့်ဒေသသည် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရွာငံမြို့နယ်၊ ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသရှိ နွားဘန်းကြီး၊ တောင်ခေါင်းပွာနှင့် ညောင်ကုန်းကျေးရွာတို့ဖြစ်ပြီး ဓနုလူမျိုး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာများသာ နေထိုင်သော ဒေသဖြစ်သည်။ နွာဘန်းကြီးရွာသည် ရွာငံမြို့မှ အနောက်ဘက်တွင် တည်ရှိပြီး၊ တောင်ခေါင်းပွာသည် ရွာငံမြို့မှ မြောက်ဘက်တွင်ရှိကာ ညောင်ကုန်းရွာသည် ရွာငံမြို့မှ တောင်ဘက်တွင်တည်ရှိသည်။ ထိုရွာများသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း(၁၀၀) ကျော်ကတည်းက တည်ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ နွားဘန်းကြီးရွာတွင် အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၈၁၆)စု၊ တောင်ခေါင်းပွာတွင် (၃၅၀)အိမ်ထောင်စု နှင့် ညောင်ကုန်းတွင် (၁၆၀) စုရှိသည်။ ဤဒေသတွင် ယာမြေ၊ သာသနာပိုင်မြေ၊ စားကျက်မြေ၊ သစ်တောမြေ၊ မြေလွတ်မြေလပ် စသည့် မြေအမျိုးအစားများရှိသည်။ ယနေ့တိုင် ဘိုးဘွားလက်ထက်ကတည်းက ရိုးရာဓလေ့အရဓားမဦးချ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေသော တောင်သူအချို့ရှိသည်။ ထိုဒေသတွင် အများစုသည် တောင်ယာစပါး၊ မုန်ညှင်း၊ နမ်းပန်း၊ မြေပဲ၊ ခရမ်းချဉ်၊ ပြောင်း၊ မုန်လာဥနီ ၊ မုန်လာထုပ်စသည့် ရာသီသီးနှံနှင့် လက်ဖက်၊လိမ္မော်ကဲ့သို့သော ဥယျာဉ်ခြံ စိုက်ပျိုး ခြင်းဖြင့်အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနေသည်။ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့သည် ရွာများ၏ အိမ်ထောင်စု သုံးပုံ ပုံ တစ်ပုံခန့် မှာ မြေပိုင်ဆိုင်မှု မရှိသောကြောင့် မြေငှားလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ နေ့စားနှင့် အဝေးသို့သွားရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနေကြသည်။ မြေပိုင်ဆိုင်မှု မရှိရခြင်းမှာ မိဘများလက်ထက်ကတည်းကမြေပိုင်မရှိ၍ မြေအမွေမရရှိခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေကိုရောင်းချခဲ့ခြင်း၊ အချို့မှာ မြေအားလုံးအသိမ်းခံရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ညောင်ကုန်းရွာတွင် မူလတန်းကျောင်း၊ တောင်ခေါင်းဗွာတွင် မူလွန်ကျောင်းရှိပြီး နွားဘန်းကြီးရွာတွင် အလယ်တန်းကျောင်းနှင့် ကျေးလက်ဆေးပေးခန်း ရှိသည်။ ကျန်ရွာ(၂) ရွာများမှာ ကျန်းမာရေးအတွက် ရွာငံဆေးရုံကိုသာ အားကိုးအားထားပြုကြရသည်။

(၅-၂) မြေသိမ်းဆည်းမှုဖြစ်စဉ်နှင့် အကြောင်းအရာများ

၁၉၉၁ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဗဟိုအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း ဖော်ဆောင်ရေးစီမံကိန်းအနေဖြင့် ရာသီးသီးနံ နှင့် နှစ်ရှည်သီးနံစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရန် ကုမ္ပဏီများသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးခဲ့ခြင်းများရှိသည်။ ရွာငံဒေသတွင် လည်း ၁၉၉၄-၁၉၉၅ ဝန်းကျင် တွင် ကျေးရွာအုပ်စုပေါင်း (၅) စု မှ ကွင်းပေါင်း (၇) ကွင်း၊ မြေဧက (၁၃၇၆)ဧကကို သီးနံစိုက်ပျိုးရန်အတွက် စစ်တပ်မှ နုတ်မိန့်ဖြင့်သိမ်းယူခဲ့သည်။ သိမ်းဆည်းမြေများသည် မြေစာရင်းတွင် ဦးပိုင်အမည်ပေါက်ဖြင့် နှစ်စဉ် မြေခွန်ဆောင်ထားသော ပြေစာများရှိခဲ့သည်။ ဖြေဆိုသူများ တွင် ၁၇% သည် မြေအားလုံးအသိမ်းခံရပြီး၊ ၈၃% သည် မြေအားလုံးအသိမ်းမခံရသူများဖြစ်ကြသည်။ ထိုချိန်တွင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးရန် ထွန်ယက်ထားသောမြေများ၊ ရွှေပြောင်းတောင်ယာ လုပ်ကိုင်သောကြောင့် တောရိုင်းထားသောမြေ (ယာဆိုး)များ ပါဝင်ခဲ့သည်။ သိမ်းဆည်းရာတွင် စစ်သားများမှ အလံစိုက်၍ ထွန်ယက်နေသောတောင်သူများအား "တပ်မှသိမ်းလိုက်ပြီ တောင်သူများ တောင်ယာ ဆက်လုပ်လို့မရတော့ဘူးလို့ ပြောပြီးသိမ်းသွားခဲ့သည်" ဟု ရွာသားမှပြောကြားခဲ့သည်။ သိမ်းဆည်းပြီး ၁၉၉၉ ခုနှစ်

တွင် စစ်တပ်မှ ကုမ္ပဏီသို့ အထောက်အထားမရှိ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်ကို စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန မှ လွှတ်တော်သို့ ဖြေကြားသည့် စာအရသိရသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်မြေရိုင်းဖော်ဆောင်ရေးစီမံကိန်းအနေဖြင့် နှစ်ရှည်ပင် စိုက်ပျိုးရန်အတွက် နှစ် (၃၀) လုပ်ပိုင်ခွင့်ရခဲ့သည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေပေါ်တွင် နှစ်ရှည်ပင် စိုက်ပျိုးထားပြီး၊ အကောင်အထည်မဖော်သေးသော မြေဧကများလည်းရှိသည်။ ကုမ္ပဏီလုပ်ပိုင်ခွင့် ရပြီးသည်မှစ၍ ၂၀၁၅နှစ် ဝန်းကျင်ထိ ရွာသားများကို ပြန်လည်သီးစားချခဲ့ခြင်းရှိသည်။ သို့သော် နှစ်ရှည်ပင် စိုက်ပျိုးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေကို ရွာသားများအား ပြန်လည် သီးစားချနေသည်ဟူသော သတင်း များပေါ်ထွက်လာသောကြောင့် ကုမ္ပဏီ သီးစားချခြင်း ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်ဟု ရွာသားများမှ ပြောကြားခဲ့သည်။ သီးစားချရာတွင် ကုမ္ပဏီမှ တစ်နှစ်တွင် တနေရာစီ ပေါင်းရှင်းခိုင်းသည့် အစီအစဉ် ပုံစံအနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးရသည်။ လုပ်ကွက် အကျယ်(တိုင်) အလိုက်သီးစားခအနေဖြင့် တစ်တိုင်ကို (၁၀) ပုံးပေးစိုက်ပျိုးခဲ့ကြရသည်။

ထို့အပြင် ကုမ္ပဏီစိုက်ခင်းအတွင်း လိုအပ်ချိန်တွင် ရွာသားများကို နေ့စားအလုပ်ခေါ်ယူခြင်းများ ရှိသည်ဟု ဖြေဆိုသူ ၁၃%၊ အလုပ်ကိုင်အခွင့်အလမ်းမရှိဟုဖြေဆိုသူ ၇၄%၊ နှင့် အလုပ်ကိုင်အခွင့်အလမ်း ရှိ/မရှိ မသိဟုဖြေဆိုသူ ၁၃%ရှိသည်။ ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြေသိမ်း ဆည်းခံကျေးရွာ များအတွက် ကုမ္ပဏီမှ ယခုချိန်ထိ လုပ်ဆောင်ပေးထားခြင်းမရှိဟု ဖြေဆိုသူ ၉၄%၊ မသိဟုဖြေဆိုသူ ၆% ရှိသည်။

ကုမ္ပဏီ စိုက်ခင်းအတွင်းသို့ ကျွဲ၊နွားများဝင်ရောက် ခြင်းခွင့်မပြုခဲ့ပေ၊ ဝင်ရောက်ပါက ငွေသားဖြင့် သော် လည်းကောင်း၊ လုပ်အားသော်လည်း ဒဏ်ကြေးအဖြစ် ပေးဆောင်ခဲ့ကြရသည်။ ယခုချိန်တွင် ကုမ္ပဏီစိုက်ပျိုးထားသော အပင်များကြီးလာပြီးတောထူလာသောကြောင့် စိုက်ခင်းလုပ်ကွက်ရှင်းလင်း စေရန် ရည်ရွယ်၍ ကျွဲ၊ နွားများ ဝင်ရောက်ကျောင်းခွင့်ပေးထားသည်ဟု ရွာသားများမှ ပြောကြားခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှာ အမြင်ဖွင့်သင်တန်းများပေးခြင်း၊ မြေပြန်လည်ရရန် စာတင်ရာတွင် ကူညီခြင်းရှိသည်ဟု ဖြေဆိုသူ သုံးပုံ နှစ်ပုံ မှဖြေကြားခဲ့သည်။

စာတင်တောင်းဆိုမှုများတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်မှ ကူညီပေးခဲ့များရှိခဲ့သည်။ မြေသိမ်း ဆည်း မြေပြန်ရရှိရန် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခြင်းဖြစ်စဉ်လည်းရှိခဲ့သည်။ ယခုလက်ရှိတွင် ကုမ္ပဏီလုပ်ပိုင်ခွင့်ရ မြေပေါ်တွင် မက်ကာဒေးမီးယား၊ သရက်ပင်များကို (၆၇၂.၅၆) စိုက်ပျိုးထားပြီး၊ အခြားနည်းအသုံးချခွင့်ရထား သည့် (၂၈၂.၆၂)ဧက၊ အကောင်အထည်မဖော်ရသေးသည့် မြေဧက (၂၇၀.၈၂) ရှိနေသည်။ ၂၀၁၆ နှစ်တွင် ကုမ္ပဏီ မှ လျော်ကြေးပေးပြီးသား ဧက များအနက် မှ (၉၅၅.၁၈) ဧက ကို လယ်ယာမြေ အဖြစ် ပြောင်းလဲခွင့်ပြုမိန့်ရခဲ့သည်။ (၂၈၂.၆၂) ဧကကို စက်မှုမြေဌာနရန် လျှောက်ထားရာတွင် ယခင် လုပ်ကိုင်သည့် တောင်သူများ၏ ကန့်ကွက်ချက်အရ ထိုလျှောက်ထားမှုကို ဆိုင်းငံ့ထားသည်။ အကောင် အထည်မဖော်သေးသောမြေဧက (၂၇၀.၈၂) ဧကများကို ပြန်လည်ပေးရန် တောင်သူများ၏ တောင်းဆိုမှု အပေါ် ညှိနှိုင်းနေသည်ဟု သိရသည်။ သုတေသနပြုလုပ်ရာ တောင်ခေါင်းဗ္ဗာရွာတွင် လျော်ကြေးမယူသူ

တောင်သူ (၂၆) ဦး၊ နှင့် နွားဘန်းကြီး ရွာတွင် တောင်သူ (၁၈) ဦး သည် မြေပြန်လည် ရရှိရန် ဝန်ကြီးဌာနသို့ စာတင်တောင်းဆို မှုများပြုလုပ်နေကြသည်ကို လည်းတွေ့ရှိရသည်။

တောင်ခေါင်းဗွာရွာ လျော်ကြေးမယူသူ (၂၆) ဦး၏ (၇၁) ဧက နှင့် (၁၈) ဦး၏ ဧက (၅၂.၇၅) ကို ရှမ်းပြည်နယ် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှု ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီ ကွင်းဆင်းတိုင်းတာပြီး အမှတ်အသားဖြစ်ကျောက်တိုင်များ စိုက်ထားပြီးဖြစ်သည်။ ထိုဧကများထဲတွင် အချို့တောင်သူများ၏ မြေပေါ်တွင် ကုမ္ပဏီမှ နှစ်ရှည်ပင် စိုက်ပျိုးထားသည့် မြေများလည်း ပါဝင်နေသည်။ ထိုကုမ္ပဏီမှ စိုက်ပျိုးထားသည့် ထိုမြေများအတွက် ကာလပေါက်ဈေးအတိုင်း လျော်ကြေးငွေ ညှိနှိုင်းပေးရန် တောင်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤဖြစ်စဉ်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဟောင်းမှ ကူညီ အကြံပေးခဲ့သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ မြေပြန်ရရန်တောင်းဆိုသူများမှ တိုင်စိုက်တိုင်းတာပြီးသော မြေပေါ်တွင် စာတင်၍ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သောကြောင့် ကုမ္ပဏီမှ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသို့ ကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တို့မှ ဤသို့ဆက်လက်မလုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၈ တွင် ဤကိစ္စကို ပြီးပြတ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟုပြောခဲ့သောကြောင့် တောင်သူများမှ ယခုအချိန်တွင် စောင့်ဆိုင်းလျှက်ရှိသည်။ တောင်သူများမှာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ ကာလအတွင်း ပါတီများမှ မြေပြန်လည်ရရန် ဆောင်ရွက်ပေးစေလိုသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဒုတိယသမ္မတ ဦးဆောင်၍ ဖွဲ့စည်းသော လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှုပြန်လည်စစ်ရေးကော်မတီကြောင့် သိမ်းဆည်းခံမြေများ ပြန်လည် ပေးမည်ဟု မျှော်လင့်နေကြောင်းတွေ့ရသည်။

ကုမ္ပဏီလုပ်ပိုင်ခွင့်ရ မြေဧကအချို့တွင် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ထားပုံ

(5-3)ajrodrf;qnf;cHwifbl;rl;\ ajrodrf;qnf;cifrcdif;ESifajrodrf; qnf;cHjyD;aemuf vlrIpD;bG;0 tajctae

(၅-၃-၁) မြေမသိမ်းဆည်းမီ လူမှုစီးပွားဘ၀အခြေနေ

မြေသိမ်းဆည်းမှုမဖြစ်ပွားခင် ဖြေဆိုသူများထဲမှ ၉၉%သည် တောင်သူလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြပြီး ကျန် ၁% သည် တောင်သူလုပ်ငန်းနှင့် အခြားလုပ်ငန်းတွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ တောင်သူများ၏ အဓိက အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ဖြင့် တောင်ယာစပါး၊ ရာသီသီးနှံ နှင့် အိမ်ခြံမြေတွင် နှစ်ရှည်ပင် (ကော်ဖီ၊ ထောပတ်၊ သံပုရာများ) စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ တောင်ယာစိုက်ပျိုးရာတွင် လက်စားလိုက်သော ဓလေ့ကို ကျင့်သုံးလေ့ရှိသည်။ လက်စားလိုက်သောဓလေ့ဆိုသည်မှာ တစ်ဦး၏ယာ တွင် တစ်ဦး အဖိုးခမယူဘဲ ကူညီကြခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်ရာတွင် ပုံစံ (၂) မျိုးဖြင့် လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ တစ်နည်းမှာ ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေကွက်ကွင်းအမှတ် တစ်ခုထဲတွင် လုပ်ကွက်ငယ်လေး တွေ ခွဲ၍ ပထမတစ်နေရာတွင် တစ်နှစ်စိုက်ပျိုးပြီးပါက မြေအနားပေး၍ (ပလပ်ထားသော) ဘေးချင်းကပ် အကွက်သို့ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားပုံစံတစ်မျိုးမှာ ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေကွက်မှာ ကွင်းအမှတ် တစ်ခုတည်းတွင် မဟုတ်သောကြောင့် တစ်နှစ်မှာ ကွင်းအမှတ်တစ်ခုတွင် စိုက်ပျိုးပြီး နောက်နှစ်တွင် အခြားကွင်းအမှတ် ကိုရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။

မြေဆီမြေဩဇာ ပြန်လည်ကောင်းလာအောင် ၃ နှစ် မြေအနားပေး(တောရိုင်းထား)ပြီး မြေ နှင့် နွားချေး မီးရှို့ ၍ယာတွင်ဖြန့်ကျဲ ကာ မြေဩဇာအဖြစ် အသုံးပြုလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ မီးရှို့ရာတွင် မြေကို မီးလောင်ကျွမ်းစေရန် အနည်းဆုံး (၃) နှစ်ထားရန် လိုအပ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် အနားပေးထားသော မြေအတွက် မြေခွန်ကောက်ခံခြင်းမရှိဘဲ၊ သီးနှံစိုက်ပျိုးသော ယာကွက်အတွက်သာ မြေစာရင်းမှ နှစ်စဉ် မြေခွန်လာရောက် ကောက်ခံသည်ဟုသိရသည်။ ဖြေဆိုသူ မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများသည် ယခင် က တောင်ယာစပါး စိုက်ပျိုးခြင်းမှ မိသားစု စားသောက်ရန် စပါးလုံလောက်မှုရှိသည့်အပြင် အခြား ရာသီ သီးနှံများကို ရောင်းချခြင်းဖြင့် အပိုဝင်ငွေရရှိခဲ့သည်။ ထိုအပိုဝင်ငွေဖြင့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေး အခန်းကဏ္ဍတို့အတွက် အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ဖြေဆိုသူများထဲတွင်စားဝတ်နေရေးအဆင်ပြေသူ ၉၀% ၊ အဆင်မပြေဟုဖြေဆိုသူ၁၀%သည်။

ထိုချိန်တွင် နှစ်စဉ်ရိုးရာပွဲများ ကျင်းပခြင်းများရှိပြီး၊ အနီးနားပတ်ဝန်းကျင်ရွာများနှင့်လည်း ဆက်ဆံရေး အဆင်ပြေမှုရှိခဲ့ကြသည်။ မြေယာနှင့် ပတ်သက်သော အငြင်းပွားမှုများ ဤဒေသတွင် ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိခဲ့ဟု ဖြေဆိုသူ ၉၅% ရှိပြီး၊ မြေအငြင်းပွားမှု ရှိခဲ့သည်ဟု ဖြေဆိုသူ ၅% ရှိပြီး ကျေးရွာဓလေ့ အတိုင်းဖြေရှင်းခဲ့ကြသည်။

(၅-၃-၂) မြေသိမ်းဆည်းပြီး လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေ

မြေသိမ်းခြင်းကြောင့် မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူအချို့သည် မိမိပိုင်ဆိုင်ထားသည့် မြေအားလုံး ဆုံးရှုံးရခြင်း ၊ အချို့အိမ်ထောင်စုများသည် စိုက်ပျိုးသည့် မြေဧက လျော့နည်းသွားခြင်းကြောင့် ဝမ်းစာအလျှင်မှီစေရေးအတွက် ရွှေပြောင်းတောင်ယာစနစ် မှ အမြဲတမ်းစိုက်သည့်စနစ်ဖြင့် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်လာကြသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက် စပါးဝယ်စားရခြင်း၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်မာရေးအတွက် ချေးငွေယူရခြင်း၊ မိသားစုဝင်တိုင်း အလုပ်လုပ်ရခြင်း၊ အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန် ကျောင်းထုတ်လိုက်ရခြင်းနှင့် မိမိကိုယ်တိုင် ကျောင်းထွက်လိုက်ရခြင်းများလည်းရှိခဲ့ကြသည်။ ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေဧကရှိသူများမှာ ရိုးရာဓလေ့အရ သားသမီးများအား မြေအမွေပေးလေ့ရှိသော်လည်း တောင်သူအချို့တွင် လုပ်စားမြေနည်းသောကြောင့် သားသမီးများကို လုပ်စားရန်မြေ လုံလောက်စွာ မပေးနိုင်တော့သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ထို့ကြောင့် သားသမီးများမှာ မိရိုးဖလာ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း ကိုဆက်လက်မလုပ်နိုင်တော့သည်ကို တွေ့ရသည်။ အချို့တောင်ယာလုပ်ကိုင်သူများမှာလည်း လုပ်ငန်းတစ်ခုတည်းလုပ်ခြင်းဖြင့် မိသားစုစားဝတ်နေရေး အတွက်မလုံလောက်တော့၍ Figure -1 အရ မြေငှား စိုက်ပျိုးခြင်း၊ နေ့စား (ကျပန်း)၊ အခြားဒေသသို့ သွားရောက်လုပ်ကိုင်ရခြင်း၊ လခစား၊ အစိုးရဝန်ထမ်း နှင့် ဈေးရောင်းဈေးဝယ်လုပ်ကိုင် ခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ မိသားစု စားဝတ်နေရေးကို ဖြေရှင်းနေကြသည်။ ယခင်က မိရိုးဖလာ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ကိုင်ရာတွင် ဝမ်းစာဖူလုံမှုရှိသည့်အပြင် တောင်သူအချင်းချင်း စည်းလုံးမှု၊ ချစ်ခင်မှု၊ မျှဝေမှုရှိသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ထိုကဲ့သို့သော ဓလေ့ထုံးတမ်းများ ပျောက်ဆုံးခဲ့သည်။

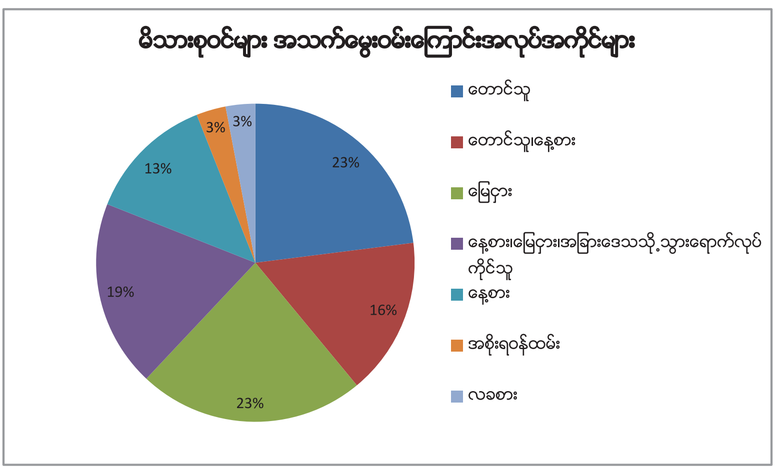

Figure 1 : မိသားစုဝင်များ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အလုပ်အကိုင်များပြပုံ

Source : Questionnaire Survey

ရှာင်အနီးတဝိုက် တောင်ယာစိုက်ခင်းပုံ

တောင်သူအမျိုးသမီးတစ်ဦးကိုတွေ့ရစဉ်

(၅-၃-၃) တောင်သူ လုပ်ကိုင်သူ၏ ဘဝ

ဖြေဆိုသူများတွင် တောင်သူနှင့် အခြားလုပ်ငန်းတွဲဖက်လုပ်ကိုင်သူ ၆၃% ရှိပြီး၊ တောင်သူလုပ်ငန်းတစ်ခုတည်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုသူ ၁%ရှိသည်။ စိုက်ပျိုးမြေနည်းရခြင်းကြောင့် ကျန်ရှိသောမြေတွင်သာ မောင်နှမများ ခွဲဝေလုပ်ကိုင်ရခြင်း၊ တစ်နှစ်စီအလှည့်ကျ လုပ်ကိုင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့တောင်သူများမှာ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ငွေးတိုးဖြင့်ချေးငွေယူရသည်။ ရာသီသီနှံ မဖြစ်

ထွန်းပါက ဈေးငွေပြန်မဆပ်နိုင်၍ အကြွေးထူလာကြရသည်။ စိုက်ခင်းထွက် သီးနှံဈေးကွက်မရှိဘဲ မိသားစုအတွက် ဝယ်ယူရသော စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်း မြင့်သောကြောင့် ဝင်ငွေ၊ ထွက်ငွေညီမျှမှု မရှိပါ။ မြေအားလုံးအသိမ်းခံရသူများထဲတွင် မြေအများဆုံး အသိမ်းခံရသူ (၂)ဦး သည် မြေငှားစိုက်ပျိုးခြင်း၊ နေ့စားလုပ်ကိုင်ခြင်း သို့ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်ကြရသည်။ မိသားစုဝင်များမှာလည်း မြေငှားစိုက်ပျိုးခြင်း နှင့် နေ့စားလုပ်ကိုင်ခြင်းကိုသာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ကြရသည်ကို တွေ့ရသည်။

(၅-၃-၄) နေ့စား လုပ်ကိုင်သူ၏ ဘဝအခြေအန

မြေအားလုံးအသိမ်းခံရ၍ ဖြေဆိုသူ ၅% သည် ယခင်တောင်သူလုပ်ကိုင်ရာမှ နေ့စားအဖြစ် အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနေရသည်။ နေ့စားအလုပ်အနေဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနေ့စားလိုက်ခြင်း၊ ကုန်ထမ်း၊ ပန်းရံ၊ လက်သက်မား၊ လမ်းခင်းရာတွင်နေ့စားလိုက်ခြင်းစသည်ဖြင့် ကြုံရာအလုပ် လုပ်ကိုင်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ အမျိုးသမီးများမှာလည်း အမျိုးသားနည်းတူ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် နေ့စားလိုက်ခြင်း၊ လမ်းခင်းလုပ်ငန်းတွင် နေ့စားလိုက်ခြင်းများ လုပ်ကိုင်ရသည်။ နေ့စားလုပ်ကိုင်ရာတွင် တစ်နေ့တာအတွက် စားသောက်ဖူလုံမှု ရှိသည် ဟုဆိုနိုင်သော်လည်း အနာဂတ်အတွက် စုဆောင်းရန် မပိုလျှံသောကြောင့် မိသားစုဘဝရပ်တည်ရန် ယခင်ထက် ပိုမိုခက်ခဲနေကြသည်။ နေ့စားလုပ်ငန်းမှာ ကာယဖြင့် လုပ်ကိုင်ရခြင်းကြောင့် ကျန်းမာရေးမကောင်းသည့်နေ့များတွင် မိသားစုစားဝတ်နေရေးကျပ်တည်းမှုရှိသည်။

(၅-၃-၅) မြေငှားစိုက်ပျိုးတောင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ

မြေအားလုံးအသိမ်းခံရသောတောင်သူ ၁၃% နှင့် ပိုင်ဆိုင်သည့်မြေဧကနည်းသော တောင်သူများသည် မြေငှားစိုက်ပျိုးကြရသည်။ မြေငှားစိုက်ပျိုးသူများမှာ ယခင်က မိမိမြေတွင်သာစိုက်ပျိုးသောကြောင့် ရရှိသော စပါး၊ သီးနှံအားလုံးကို မိသားစုအတွက် ဝမ်းစာဖူလုံခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ မြေငှားခအတွက် သီးနှံသော်လည်းကောင်း၊ ငွေကြေးသော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ခွဲပေးရသောကြောင့် ယခင်က လိုဖူလုံမှုမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အချို့မှာ စိုက်ပျိုးရန် မြေငှားလိုသော်လည်း မြေငှားပေးမည့်သူရှားသောကြောင့် ခက်ခဲမှုများရှိသည်။

(၅-၃-၆) အခြားဒေသသို့ သွားရောက်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေ

အချို့မြေဧက အနည်းစုသာရှိသောမိသားစုများနှင့် မြေပိုင်မရှိတော့သောမိသားစုများသည် အခြားဒေသသို့သွားရောက်လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ အခြားဒေသသို့သွားရောက် လုပ်ကိုင်ရာတွင် သစ်ခုတ်၊ ဝါးခုတ် လုပ်ငန်းများလည်းလုပ်ကိုင်ကြရသည်။ ထိုသို့လုပ်ကိုင်ရာတွင် ကျန်းမာရေးထိခိုက်ရမှုများရှိသည်ဟု အဝေးသို့သွားရောက်ခဲ့သူ ၂ ဦးမှ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်ခုတ်၊ဝါးခုတ် သွားရောက်လုပ်ကိုင်သူများမှ နစ်ရှည်လများစွာဆေးကုသမှု ခံယူရခြင်းများရှိသည်။ ၎င်းအပြင် အချို့က လုပ်ငန်းတွင် သေဆုံးမှုဖြစ်ခြင်း၊ ဒုက္ခိတဖြစ်ခြင်း စသည့်ကိစ္စရပ်များလည်း ကြုံတွေ့ရသည်။ အဝေးသို့သွားရောက်သူများ၏ အိမ်တွင် ကျန်ခဲ့သောမိသားစုများမှာလည်း ငွေကြေးတင်ထုတ်ယူ၍ စားသောက်ရ

ခြင်း၊ ချေးငွေယူရ ခြင်း၊ ကျောင်းနေရွယ်ကလေးကို ကျောင်းထုတ်ရခြင်းများ ရှိခဲ့သည်။ မိသားစုဝင်များမှာ အခြားဒေသသို့ သွားရောက်လုပ်ကိုင်ကြရသောကြောင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးချိန်နည်း၍ မိသားစုစုစည်းမှု နည်းပါးလာခဲ့သည်။

(5-4)odcfqnf;cH&Itw GufuGk;ay;rIZpf0f

စစ်တပ် မှ မြေသိမ်းဆည်းပြီးနောက် သိမ်းဆည်းမြေအတွက် ကုစားမှုဖြစ်စဉ် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း မရှိခဲ့ဟု ဖြေဆိုသူ ၉၅% ရှိပြီး၊ မသိဟုဖြေဆိုသူ ၄% ရှိသည်။ ရွာသားများပြောကြားချက်အရ သိမ်းဆည်းမြေများထဲတွင် ထွန်ယက်ထားသော မြေကေ အတွက် ထယ်လုန်ခ ပေးခဲ့သည်ဟု ၁% ဖြေဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် ပေးသောပမာဏထက် သွားလာစရိတ်မှာ ပိုများသောကြောင့် သွားရောက်ယူသူမရှိ ဟုသိရသည်။ ထိုငွေသည် သိမ်းဆည်းစဉ် ကာလ တွင် ပလုပ်ထားသော မြေဧရိယာ အတွက် အကျုံးမဝင် ခဲ့ပါ။ ထို့နောက်ကုမ္ပဏီ မှ လွှဲပြောင်းရယူပြီးနောက်လည်း သိမ်းဆည်းခံမြေအတွက် ကုစားပေးမှုလုပ်ဆောင်ပေးခြင်းမရှိခဲ့ပေ။၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် မြေယာသိမ်းဆည်းမှု စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီးနောက် မူဝါဒ၊ လမ်းညွှန်ချက်များဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၃ တွင် ထိုကော်မရှင်မှ နိုင်ငံအဝန်း တပ်သိမ်းမြေများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အကြံပြုချက်များ လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခဲ့သောကြောင့် သိမ်းဆည်းမြေဧကေ အနက်မှ ၁၅၄၁၁၆ ဧကေ ကို မူလတောင်သူများ ထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်မည်ဟု တပ် မှ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ကြေငြာခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ပြည်တွင်းမီဒီယာများ၏ ဖော်ပြချက်များအရ တောင်သူများထံသို့ မြေပြန်လည်ပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်များ နိုင်ငံနှင့်အဝန်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည် ဟုသိရသည်။

ဤသုတေသနပြုလုပ်သည့်ရွာ (၃) ရွာမှ သိမ်းဆည်းခံတောင်သူများမှာလည်း ၂၀၁၂-၁၃ ဝန်းကျင်တွင် မြေပြန်လည်ရရန် စာတင်တောင်းဆိုခြင်း /လွှတ်တော်သို့ မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်း များကို အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၏ အကူအညီဖြင့်ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၄ တွင် ကုမ္ပဏီ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေကေ အနက်မှ မြေကေ (၁၅၀)ကို ပြန်လည်စွန့်လွှတ်ပေးအပ်ခဲ့သည် ဟု စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး နှင့် ဆည်းမြောင်းဝန်ကြီးဌာန မှ ဖြေကြားသောစာအရ သိရသည်။ ထို(၃) ရွာအနက်မှ ညောင်ကုန်းရွာတွင် မြေပြန်လည်စွန့်လွှတ်သည့် မြေကေ (၁၅၀) အနက်မှ စွန့်လွှတ်မြေ (၇၀) ကေခန့် ပြန်လည်ရရှိပြီး၊ ကျန်(၂) ရွာသည် မြေပြန်လည်ရရှိခြင်းမရှိပါ။ ညောင်ကုန်းရွာတွင် မြေသိမ်းဆည်းခံ အိမ်ထောင်စု (၆၀)မှ အိမ်ထောင်စု (၃၀)မှာ မြေကေ ၇၀ ကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။ ဖြေဆိုသူများထဲတွင် သိမ်းဆည်းခံမြေအားလုံးကိုပြန်ရသူ ၄%ရှိပြီး နှင့် သိမ်းဆည်းမြေ အချို့နှင့် လျော်ကြေးသာပြန်ရသော တောင်သူ ၁၁%သည် လျော်ကြေးရယူခဲ့ကြသည်။ မြေပြန်ပေးရာတွင် ဝန်ကြီးဌာနမှ ယာယီလုပ်ပိုင်ခွင့် ပုံစံ(၃)ဖြင့်ပေးခဲ့သည်။ ရွာသားများအနေဖြင့် မြေပြန်လည်ရရှိပြီးနောက် ထိုမြေကေအတွက် ပုံစံ(၇) လျှောက်ထားရရှိခဲ့သည်ကိုတွေ့ရသည်။

ရပ်ရွာကိုယ်စားပြုဖြေကြားသူမှ မြေစွန့်လွှတ်သည့်ဖြစ်စဉ်နှင့် လျော်ကြေးပေးမှုဖြစ်စဉ်သည် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ အတည်ပြုပြဌာန်းပြီးနောက် အစိုးရဌာနမှ မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများနှင့်

ကုမ္ပဏီ နှစ်ဖက်လုံးခေါ် ၍ သိမ်းဆည်းမြေများအတွက် လျော်ကြေး၊နစ်နာကြေးပေးရမည်ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သောကြောင့် ပေါ် ပေါက်လာခဲ့သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ဖြေဆိုသူများအနေဖြင့် စာတင်တောင်းဆိုသောကြောင့် လျော်ကြေးပေးသည်ဟုဖြေဆိုသူ ၉%၊ နှင့် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် လျော်ကြေးပေးသည်ကို မသိဟု ဖြေဆိုသူ ၉၁%ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီဘက်မှ ပထမအကြိမ် လျော်ကြေးအနေဖြင့် ၁ဧက အတွက် (၃) သိန်းကျပ် ပေးမည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် တောင်သူများ မှာ လက်မခံ ခဲ့ကြပေ။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီဘက်မှ လျော်ကြေးအတွက် အကြိမ်ကြိမ်ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ရပ်ရွာမြေအကျိုးဆောင်ဖွဲ့ ကို အဖွဲ့ဝင်(၇)ဦးဖြင့်ဖွဲ့စည်း၍ လျော်ကြေးညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ရန် နှင့် လျော်ကြေးယူရန် စည်းရုံးရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးအကြိမ် လျော်ကြေးညှိနှိုင်းရာတွင် လျော်ကြေးမယူဘဲ မြေသာပြန်ယူလိုချင်သူများအား ဝင်ရောက်ခွင့်မပြုတော့ဘဲ လျော်ကြေးယူမည့် တောင်သူများဖြင့်သာ ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ထိုချိန်တွင်တစ်ဧက (၁၀) သိန်းကျပ် ဖြင့်သဘောတူခဲ့ကြ၍ လျော်ကြေးယူရန် န္တားဘန်းကြီးရွာ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြသည်။ ဇန်နဝါရီလ ၂၁ရက် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီ မှ လျော်ကြေးယူသည့်တောင်သူများအား လျော်ကြေးပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနားကို ရှာငံမြို့တော်ခန်းမတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့သည်။ ဇန်နဝါရီလ ၂၅ရက် ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် လျော်ကြေးမယူဘဲ မြေသာပြန်ရလိုသူ တောင်သူ (၁၀၀)ကျော် မှ စာတင်၍ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကုမ္ပဏီ ဘက်မှ အကျိုးအမြတ်ရသော ရွာသား နှင့် အပြင်လူများ(ပွဲစား) မှ ကုမ္ပဏီ မှ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့် နှစ်များစွာ ရထားသောကြောင့် မြေပြန်ရရန် (၁၈) နှစ်ကြာစောင့်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လျော်ကြေးပေးသည့် အချိန်တွင် ယူသင့်ကြောင်း မယူပါက မြေဆုံးရှုံးသည့်အပြင် လျော်ကြေးလည်း မရနိုင်တော့ကြောင်း၊ နှင့် မိမိမယူပါက အခြားသူများမှ လျော်ကြေးထုတ်ယူမည်ဖြစ်ကြောင်း လျော်ကြေးယူရန် တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်ဟု ရပ်ရွာကိုယ်စားပြုဖြေကြားသူမှပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လျော်ကြေးထပ်မံယူသူများလည်း ရှိခဲ့သည်။

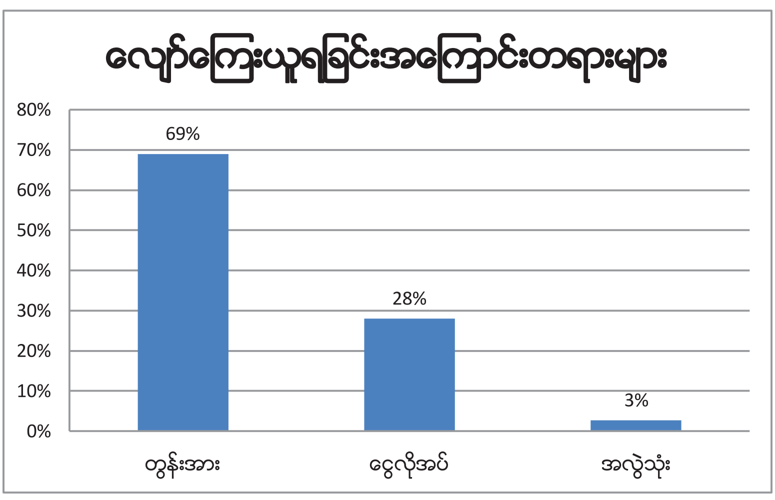

Figure 2 : လျော်ကြေးယူရခြင်းအကြောင်းတရားများပြပုံ

Source : Questionnaire Survey

Figure- 2 အရ လျော်ကြေးယူရခြင်းမှာ တွန်းအားကြောင့်ယူရခြင်း၊ ငွေကြေးလိုအပ်မှုကြောင့်ယူရခြင်း၊ နှင့် အလွဲသုံးမှုတို့ကြောင့် လျော်ကြေးယူလိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ တွန်းအားဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ မှ လျော်ကြေးမယူလည်း ရှုံးမှာဘဲ မြေပြန်ရမှာ မဟုတ်ဘူးဟုပြောခြင်း၊ တောင်သူအချင်းအချင်း လျော်ကြေးယူရန်တိုက်တွန်းခြင်း၊ သာခက - ရွာသားတစ်ဦး၏ လယ်ကွက် ပတ်ပတ်လည် ကွင်းများမှာ လျော်ကြေးယူပြီးသောကြောင့် မြေပြန်ရခဲ့တောင်မှ သွားလာရန် ခက်ခဲနိုင်သည်ဟု တောင်သူအချင်းချင်းပြောကြားသောကြောင့် လျော်ကြေးယူခဲ့ ရ ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သိမ်းဆည်းခံမြေသည် မိသားစုပိုင် မြေဖြစ်သောကြောင့် မောင်နှမများမှ လျော်ကြေးငွေယူလိုသောကြောင့် ယူခဲ့ရကြောင်းတွေ့ရသည်။ လျော်ကြေးယူရခြင်း အကြောင်းအရင်းနောက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ငွေကြေးလိုအပ်မှုကြောင့် ဆိုသည်မှာ မိသားစုစားဝတ်နေရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးတို့အတွက် ငွေလိုအပ်ခြင်းနှင့် ချေးငွေပြန်ဆပ်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ အလွဲသုံးမှုဆိုသည်မှာ မြေပိုင်ရှင်မဟုတ်သူမှ လျော်ကြေးထုတ်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ သိမ်းဆည်းခံမြေသည် အမွေခွဲပြီးသား မြေဖြစ်သော်လည်း အမွေမသက်ဆိုင်တော့သော ဦးလေးမှ လျော်ကြေး ထုတ်မည်ဟု ရွာလူကြီးထံ စာရင်းပေးသောကြောင့် လျော်ကြေးငွေ မဆုံးရန် ယူခဲ့ရသည်။ ထို (၁.၅) ဧက အတွက်လျော်ကြေးကို ရွာလူကြီးမှ ဦးလေး နဲ့ တစ်ဝက်ဆီ ခွဲယူရန် ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့သည် ဟု ကြုံတွေ့သူ အမျိုးသမီးတစ်ဦး မှ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဖြေဆိုသူများတွင် လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် အလွဲသုံးမှုရှိသည်ဟု ဖြေဆိုသူ ၂၈%၊ အလွဲသုံးမှုမရှိဟုဖြေဆိုသူ ၂၆% နှင့် အလွဲသုံးမှုရှိသည်/မရှိသည် ကို မသိဟုဖြေဆိုသူ ၅၈% ရှိသည်။ ထိုသို့လျော်လျော်ကြေးလွဲမှားထုတ်မှုဖြစ်သော သူများတွင် မိသားစုအချင်းချင်း၊ ရွာသားအချင်းချင်း ဆက်ဆံရေး တင်းမာမှုများရှိခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားခဲ့မှုကြောင့် နှစ်စဉ်ကျင်းပသော ရပ်ရွာပွဲကို ၃/၄ နှစ်ခန့် ရပ်နားခဲ့ရသည်။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ရပ်ရွာလူမှုရေးလုပ်ငန်းများတွင် ရွာသား/သူအားလုံး စည်းလုံးပါဝင်လာမှု အားနည်းလာကြသည်။ အခြားရွာများနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံမှု အားနည်းလာသည်။ လျော်ကြေးငွေပေးသောစာအိတ်ကိုဖွင့် စစ်ချိန်မပေးခဲ့ခြင်း နှင့် လျော်ကြေးငွေ လျော့နေခြင်းများရှိသည် ဟုကြုံတွေ့ခဲ့သူ တစ်ဦးမှပြောခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီရုံးတွင် လျော်ကြေး သွားရောက်ယူရာတွင် စာချုပ်ပါအကြောင်းအရာများကို မသိရှိခြင်းမှာ ဖတ်ခွင့်မရသူများ နှင့် စာမဖတ်တတ်သူများရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

လျော်ကြေးမှားထုတ်မှု ဖြစ်စဉ်တွင် လျော်ကြေးယူမည့်တောင်သူများ လက်မှတ်ထိုးရာတွင် လျော်ကြေးမယူသူများ လာရောက်ခွင့် မရရှိခြင်း၊ လျော်ကြေးထုတ်ရန် စာရင်းပေးမှုအပေါ် တွင် မြို့နယ်လယ်စီ မှ မြေပိုင်ရှင် မှန်/မမှန်ကို ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးမှု မရှိခြင်း၊ နွားဘန်းကြီးရွာသားများ လုပ်စားကွင်းမှာ ရွာမ ကွင်းထဲတွင်ပါဝင် သောကြောင့် လျော်ကြေးငွေ ထုတ်ရာတွင် မည်သူထုတ်သည်ကို နွားဘန်းကြီးရွာသားများ မှာ မသိရှိနေခြင်း ကိုတွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် တောင်သူအမည်စာရင်းတွင် စာလုံးမထင်ရှားခြင်းများကြောင့်လည်း လျော်ကြေးမှားပေးခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ရွာသားများမှ ပြောကြားခဲ့သည်။ တောင်သူများ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မြေလက်လွဲရောင်းဝယ်ပြုလုပ်ရာတွင် ဦးပိုင်အမည်ပေါက် ပြောင်းလဲမှုမပြုလုပ်ဘဲ အချင်းချင်းနားလည်မှုဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့မှုများရှိသည်။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် လျော်ကြေးပေးရာတွင် စာရင်းရှိ ဦးပိုင်အမည်ပေါက် နှင့် လက်ရှိပိုင်ဆိုင်သူ အမည် ကွဲလွဲနေခြင်း မှာလည်း လျော်ကြေးပေးရာတွင် လွဲမှားမှုကိုဖြစ်စေသည်။ ဤကွဲလွဲမှုများကြောင့် လျော်ကြေးထုတ်ယူသူနှင့် မြေပိုင်ရှင် အချင်းချင်း ဖြေရှင်း

၍ ပြေလည်မှုရှိသည်များရှိသော်လည်း၊ ရပ်ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ဖြေရှင်း၍ပြီးပြတ်ခဲ့ကြသည်များလည်း ရှိသည်။ ရပ်ကျေးတွင် မပြေလည်ပါက တရားရုံးတွင် ဖြေရှင်းရသောသူများလည်းရှိသည်။ သို့သော် မြေပိုင်ရှင်တောင်သူများမှာ တရားရှုံးခဲ့သည်ဟု ကိုယ်တွေ့ကြုံသူတစ်ဦးမှ ပြောပြခဲ့သည်။ မြေပိုင်ရှင် တောင်သူမှာ တရားစရိတ်အတွက် ငွေချေးအသုံးပြုခဲ့ရသောကြောင့် မြေဆုံးရှုံးရသည့် အပြင် အကြွေးပါ တင်ခဲ့ရသည်။

Figure-3 အရ လျော်ကြေးငွေကို အသုံးပြုခြင်း (၈) မျိုး ကိုတွေ့ရသည်။ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် တိရစ္ဆာန်ဝယ်ခြင်း၊ အမွေခွဲပေးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေဝယ်ခြင်း၊ မိသားစု စားဝတ်နေရေးအတွက်အသုံးပြုခြင်း၊ ဘုန်ကြီးကျောင်းလှူခြင်း၊ အကြွေးဆပ်ခြင်း၊ ကျောင်းစရိတ် နှင့် ရွှေဝယ်သူ / အိမ်ဆောက်ရာ/ဆိုင်ကယ်/ ကား ဝယ်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဖြေဆိုသူများမှာ စားဝတ်နေရေးအတွက် အသုံးပြုသူ အများဆုံး ဖြစ်ပြီး စိုက်ပျိုးမြေ ပြန်ဝယ်သူ (၂) ဦးတွေ့ရသည်။ မြေဝယ်သူ (၂) ဦးမှာ ကေအတွက် လျော်ကြေးရရှိပြီး ၊အခြားမိသားစုဝင်များကို ခွဲပေးရခြင်း မရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ကျန်လျော်ကြေးယူသူများ မှာ လျော်ကြေး ငွေကို မောင်နှမများ ခွဲဝေရအသုံးပြုရသည်ကို တွေ့ရသည်။

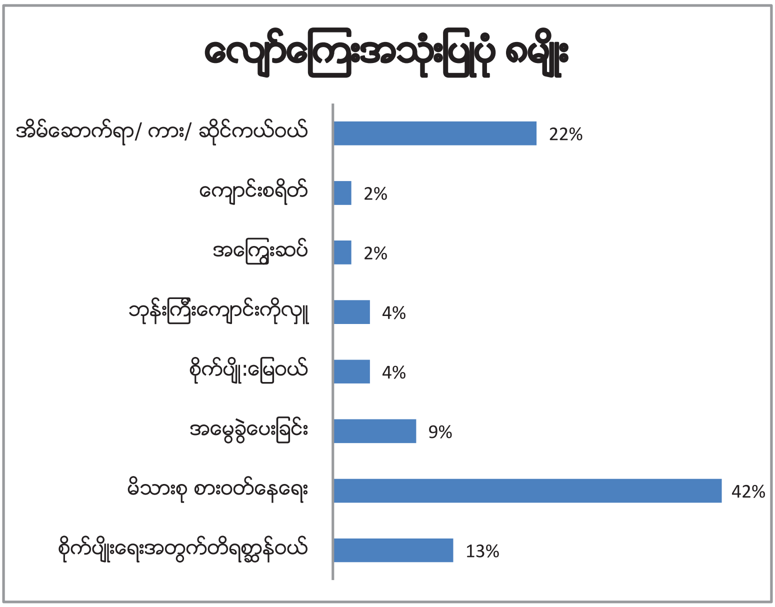

Figure 3 လျော်ကြေးငွေ အသုံးပြုပုံများ

Source : Questionnaire Survey

ညောင်ကုန်းရွာ၊ နှင့် တောင်ခေါင်းဗွာရွာ(၂)ရွာမှ တောင်သူများမှာ တစ်ဧကအတွက် (၈)သိန်း ကျပ်ဖြင့် ရရှိခဲ့ပြီး ကျန်နွားဘန်းကြီးရွာမှာ တစ်ဧကအတွက်(၁၀) သိန်းကျပ် လက်ခံရခဲ့သည် ဟုသိရ သည်။   ဒေါက်တာအောင်သူစာအရ ကွင်းအမှတ် အလိုက်လျော်ကြေးမတူညီခြင်း ကိုဖော်ပြထား သော်လည်း ရွာသားများမှာ လျော်ကြေးပမာဏ ကွဲပြားမှု အကြောင်းအရင်းကို မသိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ကျောင်းကုန်းရွာသားအားလုံးသည် လျော်ကြေးလက်ခံရရှိပြီးဖြစ်သည်။ ကျန် (၂)ရွာတွင် အများစုမှာ လျော်ကြေးလက်ခံရရှိပြီးဖြစ်သော်လည်း လျော်ကြေးမယူဘဲ မြေပြန်ရလိုကြောင်း တင်ပြတောင်းဆိုနေသူများလည်းရှိနေသည်။ လျော်ကြေးမယူသော တောင်သူများမှာ မိမိမြေပေါ်တွင် ကုမ္ပဏီမှ အသုံးပြုထားခြင်းမရှိသောကြောင့် မြေကိုသာ ပြန်ရလို၍ လျော်ကြေးမယူခြင်း ဖြစ်ကြောင်းဖြေကြားခဲ့သည်။ မြေပြန်ရရန်တောင်းဆိုနေသောတောင်သူ (၄၄)ဦးထဲမှ တောင်သူ(၁၅)ဦး၏မြေကို အခြားတောင်သူများမှ လျော်ကြေးထုတ်ယူပြီးဖြစ်နေသည်ဟု ရွာသားများမှ ဖြေကြားခဲ့သည်။ မူလမြေပိုင်ရှင်တောင်သူများ မှာ မိမိလျော်ကြေး ထုတ်ယူခြင်းမဟုတ်သည့်အတွက် မြေသည် မိမိသာပိုင်သည် ထိုကိစ္စကို လျော်ကြေးထုတ်ပေးသူ(ကုမ္ပဏီ) နှင့် လျော်ကြေးထုတ်ယူသူများသာရှင်းရန် မြေပိုင်ရှင်များမှ ပြောကြားခဲ့သည်။ ဤလျော်ကြေးမှားထုတ်မှု ဖြစ်စဉ်များသည် နွားဘန်းကြီးရွာတွင် အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။

လက်ရှိတွင် လျော်ကြေးမယူဘဲ မြေကိုသာ ပြန်လည်ရယူလိုသောတောင်သူများသည် အောက်ခြေတွင် မြေအသုံးချမှု ရှင်းလင်းစွာပြုလုပ်ထားပြီး မြေပြန်ရရှိရန်အကြိမ်ကြိမ် တင်ပြတောင်းဆိုပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုတောင်းဆိုမှုတွင် ကုမ္ပဏီမှ နစ်ရှည်ပင်စိုက်ပြီးသည့်မြေကေများအတွက် ကာလပေါက်ဈေး ဖြင့် လျော်ကြေးညှိနှိုင်းခြင်းများ လည်းဆောင်ရွက်ပေးစေလိုသည်ကို တွေ့ရသည်။ တောင်သူများ အနေဖြင့် ကုမ္ပဏီဘက်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပေးနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ လာရောက်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် လျော်ကြေးထုတ်ပေးရာတွင် ရပ်ကျေးလယ်စီ၏ ထောက်ခံချက် ပါမှ ထုတ်ပေးစေလိုကြသည်။

ဤဖြစ်စဉ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ် လယ်ယာမြေ နှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှု ပြန်လည် စစ်ရေးကော်မတီအဖွဲ့က ကုမ္ပဏီ သိမ်းဆည်းမြေ များမှတောင်သူပြန်လည်ရရန်တောင်းဆိုထားသော မြေကေ ကိုစိစစ်ခဲ့သည်။ စိစစ်ပြီး သော မြေကေများကို တောင်သူများမှ တိုင်စိုက်၍ သတ်မှတ်ခဲ့ကြပြီး ယခုအချိန်တွင် မြေပြန်လည်ရရှိရန် နှင့် လျော်ကြေးညှိနှိုင်းမှုဖြစ်စဉ်အတွက် မျှော်လင့်လျက်ရှိသည်။

(5-5) arykqkf taxuftx;

ရှာင်ဒေသတွင်လည်း ကောင်စီခေတ်တွင် တောင်သူများသည် တာဝန်ကျေစပါးသွင်း၍ ယာစိုက်ပျိုးခဲ့ကြရသည်။ထို့နောက် ကုန်သွယ်လယ်ယာခေတ်တွင်လည်း တောင်သူများမှာ အစိုးရကို ကာလပေါက်ဈေးထက်နိမ်၍ စပါးရောင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်ကာလများတွင် တောင်သူများ မြေလုပ်ကိုင်သည့်အထောက်အထားအနေဖြင့် ကွင်းအမှတ်၊ ပုံစံ(၁၀၅)၊ မြေခွန်ပြေစာ၊နှင့် သီးနှံခွန်ပြေစာများ ရှိခဲ့သည်။ ဤမြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများမှာလည်း စိုက်ပျိုးသည့်တောင်ယာအတွက် နှစ်စဉ် မြေခွန် ဆောင်၍ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ သိမ်းဆည်းမြေများအတွက် မြေပြန်လည်ပေးခြင်း နှင့် လျော်ကြေး၊နစ်နာကြေးထုတ်ပေးသည့်ဖြစ်စဉ်တွင် ကွင်းအမှတ်၊ မြေခွန်ပြေစာများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

တောင်သူများ၏မြေပြန်ရရန် တောင်းဆိုမှုများကို ရှမ်းပြည် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ကော်မတီမှ မြေကြီးမြေပုံမှန်မမှန်၊ အငြင်းပွားမှု ရှိမရှိ၊ မူလတောင်သူ ဟုတ်မဟုတ် စသည်တို့ကို ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂လယ်ယာမြေ ဥပဒေအတည်ပြု ပြဌာန်းပြီးနောက် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် ပုံစံ(၇) သတ်မှတ်လာခဲ့သည်။

ဖြေဆိုသူများထဲတွင် လက်ရှိလုပ်ကိုင် နေသော စိုက်ပျိုးမြေအတွက် ပုံစံ (၇) ရှိသူ ၆၂% ၊ ပုံစံ(၇) မရှိသေးသောသူ ၃၆% ရှိသည်။

တောင်သူများမှာ ပုံစံ (၇) ကို မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထား၊ စိုက်ပျိုးစရိတ် ချေးငွေ ၊အတွက် အသုံးပြုကြသည်။ ချေးငွေအတွက် အသုံးပြုခြင်းမရှိဘဲ ပိုင်ဆိုင်မှုအထောက်အထား အနေဖြင့်သာ သိမ်းဆည်းထားသူများလည်းရှိသည်။ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ် ပုံစံ(၇)နှင့်ပတ်သက်၍ အသုံးဝင်ခြင်း မရှိဟု ဖြေဆိုသူ ၁၇%၊ မည်သို့အသုံးဝင်သည် ကို မသိဟု ဖြေဆိုသူ ၄၄% နှင့် ၃၉% မှာ အသုံးဝင်သည် ဖြေဆိုကြသည်။။ ပုံစံ (၇) ကို မြေစာရင်းရုံး မှရွာသို့ လာရောက်ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ ဌာနဆိုင်ရာ မှကြေငြာသည့်အတွက် သွားရောက်လျှောက်ထားသည်ဟု ဖြေဆိုသူ များရှိသည်။ ပုံစံ (၇) လျှောက်ထားရာတွင် အခက်အခဲရှိသူ ၁၃%၊ မရှိသူ ၈၄% ၊ နှင့် လျှောက်ထားမှု မရှိသူ တစ်ဦးမှ မသိသည် ကို တွေ့ရသည်။ တချို့တောင်သူများ မှာ ပုံစံ (၇)လျှောက်ထားရန် ငွေကြေးအခက်အခဲရှိသည်။ ပုံစံ (၇) မရှိသူများ မှာ တောရိုင်းခြံမြေ ဖြစ်နေခြင်း၊ ဘိုးဘွားလက်ထပ်ကတည်းက ရိုးရာဓလေ့အတိုင်း လုပ်ကိုင်စားသောက်နေသော မြေဖြစ်ခြင်း၊ အိမ်ခြံတွင် လုပ်ကိုင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် လျှောက်ထားဆဲဟု သိရသည်။ တောင်သူများအနေဖြင့်ယခုလက်ရှိ အထောက်ထားမရှိဘဲ ရိုးရာဓလေ့အတိုင်းစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်နေသောမြေများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ပုံစံ (၇) မရှိသည့် နောက်ထပ်အကြောင်းအရင်းမှာ ငွေကြေးမတတ်နိုင်ခြင်း၊ မြေစာရင်း မှ လာရောက်လုပ်ပေးသော အချိန်တွင် တောင်သူမှာ မိမိရွာတွင် မရှိခြင်း ၊ မြေစာရင်းမှ လုပ်ပေးသော ကွင်းအမှတ်နှင့် ရွာသား (မိမိ) ကွင်းအမှတ်မတူနေခြင်း ၊ လျှောက်သော်လည်း ဌာနဆိုင်ရာမှ လုပ်ဆောင် ပေးခြင်းမရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဌာနဆိုင်ရာမှ မလုပ်ပေးသည် ဆိုသည်မှာ ကုမ္ပဏီ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေဧက များထဲမှ ပတ်လမ်းထိုးထားသည့်ထဲတွင် မပါသည့်မြေဧက ကို မူလမြေပိုင်ရှင်မှ ပုံစံ(၇) လျှောက်ထား သော်လည်း မြေစာရင်းမှ ကုမ္ပဏီ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွင် ပါနေသောကြောင့် လုပ်ပေး၍မရ ဟုပြောခဲ့သည်။

ပုံစံ (၇) လျှောက်ထားရာတွင် ရွာသူကြီး၊ အုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ နှင့် အစိုးရဌာန/မြေစားရင်းရုံးတို့ မှ အကူညီပေးခဲ့သည်။ ရွာသားများ မှ လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေခြင်းကြောင့် "ကိုယ့်မြေကိုယ်ပိုင်တယ်" ဟု ဖြေကြားသူများရှိပြီး ၊ ပုံစံ (၇) ရှိခြင်း နှင့် ယခုလက်ရှိအစိုးရခေတ်ဖြစ်သည့်အတွက် "ပိုင်တယ်ထင်သည်" ဟုဖြေကြားသူများလည်းရှိသည်။ ကျန်တောင်သူများမှာလဲ ဥပဒေအရ တောင်သူစိုက်ပျိုးမြေများကို အကာအကွယ်ပေးမှုမရှိနေခြင်းနှင့် မြေက အစိုးရပိုင်ဖြစ်နေသောကြောင့် ယာယီသာပိုင်သည် "ကိုယ့်မြေ ကို ကိုယ်ပိုင်တယ် မထင်" ဟုဖြေဆိုသူများလည်းရှိသည်။ တောင်သူအများစု၏ သဘောဆန္ဒမှာ အနာဂတ်တွင် မြေယာလုံခြုံမှုရှိစွာဖြင့် သားသမီး/မြေးမြစ်တို့ကို လက်ဆင့်ကမ်းမြေအမွေပေး လုပ်ကိုင် စေလိုကြသည်။ မြေပိုင်ဆိုင်မှု မရှိတော့သောတောင်သူများမှာလည်း သားသမီးများ ဘဝအဆင်ပြေရန် ပညာအမွေ ပေးချင်သည် ဟုတွေ့ရသည်။

6/ okawoeawGU&Sdcsuf tay; oku|ldyfcif

(6-1) arod,ftzpfESifh&ldyDG0tajctaeawGU&Sdcsufrsm; tay;oku|ldyfcsufrsm;

စစ်တပ်မှ မြေသိမ်းဆည်းရာတွင် သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်းအားနည်းခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းခြင်း ရှိခဲ့သည်။ ခေတ်ကာလအရ စစ်တပ်မှ အာဏာလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသုံးချ၍ တောင်သူများစိုက်ပျိုးနေသော မြေယာများကို သိမ်းယူသွားခဲ့သည်။ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းက လုပ်စားမြေဧကမလုံလောက်မှုခြင်းကြောင့် တောင်သူများ၏ အစားအစာဖူလုံမှုကို ထိခိုက်စေသည်။ ကုမ္ပဏီသည် စစ်တပ်မှလက်လွှဲယူ၍ မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်းဖော်ဆောင်ရေးစီမံကိန်းဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရသောမြေများမှာ အမှန်မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း မြေအမျိုးအစားမဟုတ်ပေ။

ထိုမြေများသည် မြေစာရင်းအမည်ပေါက်ဖြင့် တောင်သူများ နှစ်စဉ်မြေခွန်ဆောင်၍ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေသောမြေများဖြစ်သည်။ မြေသိမ်းဆည်းသူများမှာ မိမိအကျိုးအမြတ်ကိုသာကြည့်၍ မြေကိုအမှီပြု အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုနေသော တောင်သူများ၏ ဘဝအခြေအနေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိပေ။ စစ်အစိုးအရလက်ထက်တွင် နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ တောင်သူများမှာ ဥပဒေကြောင်းအရ တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်များကို မသိခြင်းနှင့် တောင်းဆိုရန်အကြောက်တရားများရှိနေကြသည်။ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းကာလဖြစ်သည့် ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် သိမ်းဆည်းမြေများ မူလတောင်သူထံပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှ ကူညီခြင်း၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ဥပဒေဆိုင်ရာအမြင်ဖွင့်သင်တန်းပေးမှုများရှိလာသောကြောင့် ဒေသခံတောင်သူများမှာ ယခင်ထက် အသိအမြင်များပွင့်လာပြီး သိမ်ဆည်းခံမြေ ပြန်လည်ရရှိရန် တောင်းဆိုမှုများရှိလာသည်။

မြေမသိမ်းဆည်းခင်ကတည်းက တောင်သူများသည် ဥပဒေအရမြေခွန်ဆောင်၍ စိုက်ပျိုးနေသော်လည်း မြေသိမ်းဆည်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရကုမ္ပဏီအတွက် တည်ဆဲမြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေပုဒ်မ (၁၁)၊ပုဒ်မခွဲ (ဂ)အရနှစ်(၃၀)လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိသူသည် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်လိုပါက အကြိမ်ကြိမ်လျှောက်ထားခွင့်ပြုထားသည်။ ကုမ္ပဏီမှ နှစ်ရှည်သီးနှံစိုက်ပျိုးရန်လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေဧကများအနက်မှ အခြားနည်းအသုံးချခွင့်ရထားခြင်းကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏မြေအသုံးချပိုင်ခွင့်ခိုင်မာနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ စိုက်ပျိုးမြေများကို အခြားနည်းအသုံးချခွင့်ပေးခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးမြေဧကနည်းလာသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်သူနှင့် ကုမ္ပဏီ ဥပဒေအရလိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းတူညီသော်လည်း တောင်သူများအတွက် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာမှုအားနည်းနေသေးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီလုပ်ပိုင်ခွင့်ရသောမြေဧကအကျယ်ဝန်းကို မြေပြင်တွင် တိတိကျကျသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့် အချို့တောင်သူများမှာ သိမ်းဆည်းမြေတွင် မိမိမြေဧက ပါ/မပါ ရှင်းလင်းမှုမရှိခြင်းကိုတွေ့ရသည်။ ကုမ္ပဏီမှ သီးစားချပေးခြင်းမှာလည်း ၎င်းတို့၏ အကျိုးအမြတ်တွက်သာ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီမှလိုအပ်ချိန်တွင် နေ့စားခေါ်ယူခြင်းများသာရှိသောကြောင့် မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော မြေလွတ်၊မြေလပ်ကို အသုံးပြု၍ မြေယာမဲ့ နိုင်ငံသားများအတွက် အလုပ်ကိုင်အခွင့်အလမ်းဖော်ဆောင်ပေးရန်ဆိုသော ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ဆောင်ပေးနေခြင်းမရှိပေ။

ဤစီမံချက်အကြောင့် မူလမြေပိုင်ရှင်မှ မြေယာမဲ့ဖြစ်သွားသော တောင်သူများလည်းရှိသည်။ တောင်သူ လုပ်ငန်းကိုမလုပ်ကိုင်နိုင်တော့ဘဲ အခြားနေရာသွားရောက်လုပ်ကိုင်သူများ နှင့် ကြုံရာလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြရသောသူများအနေဖြင့် ဘဝရပ်တည်ချက်ခိုင်မာမှုမရှိကြပေ။ မြေသိမ်းဆည်းခံရခြင်းက လုပ်စားမြေဆုံးရှုံးရသည်သာ မဟုတ်ဘဲ မိသားစုများ၏ လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးမှုကိုပါ နှောင့်နှေးစေသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ သားသမီးမြေး/မြစ်များကို မွေအမြေပေး လက်ဆင့်ကမ်းလုပ်စေချင်သော ဖြေကြားချက် ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြေယာပေါ်တွင်ထားရှိသော တန်ဖိုးထားမှုကို တွေ့မြင်ရသည်။

(6-2) aroduqnf;cHwIif;bl;twGuk;ay;rZpf0fwGuf;tay;okdyfuf;

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ အတည်ပြုပြဌာန်းပြီးနောက် မြေယာသိမ်းဆည်းမှု စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်များ ဖွဲ့စည်း၍ စုံစမ်းရေးများရှိလာခြင်းများကြောင့် မြေပြန်လည်စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ သိမ်းဆည်းမြေ များအတွက် လျော်ကြေးပေးမှုဖြစ်စဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် အစိုးရဌာနများမှ ယခင်ထက် ဥပဒေ အတိုင်း လုပ်ဆောင်လာခြင်းနှင့် တောင်သူများ၏ရပိုင်ခွင့်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလာသည်။ သို့သော် ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှုအပိုင်းတွင် ထိရောက်မှုအားနည်း နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ လျော်ကြေးညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ရာတွင် လျော်ကြေးပမာဏကို တောင်သူများ၏သဘောဆန္ဒ အတိုင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကုမ္ပဏီဘက်မှ လျော်ကြေးပမာဏသတ်မှတ်ပေးခြင်းဖြစ် သည်။ လျော်ကြေးပေးမှုဖြစ်စဉ်မှာလည်း ထိခိုက်နစ်နာသောတောင်သူများအတွက် ကုစားပေးခြင်းထက် ကုမ္ပဏီဘက်မှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေဧကများအတွက် ဥပဒေအရ လျော်ကြေးပေးပြီးဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြ ရန်အတွက်ကိုသာ ဦးတည်လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြေဧက၁၅၀ စွန့်လွှတ်သည့်အကြောင်းအရင်းကို တောင်သူများအား ပွင့်လင်းစွာချပြထားခြင်းမရှိပေ။ ယာယီလုပ်ပိုင်ခွင့် ပုံစံ(၃)ဖြင့် စွန့်လွှတ်မြေပြန်ရသော တောင်သူများ မှာ ပုံစံ(၇)လျှောက်ထားရန် ပိုလွယ်ကူခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

မြေပြန်ရရန်တောင်းဆိုမှုဖြစ်စဉ်တွင်တောင်သူများ၏ စည်းလုံးမှုကိုတွေ့မြင်ရသည်။ တောင်သူ များမှာ ဥပဒေအသိအမြင်ပွင့်လာပြီး မြေပြန်ရရန်တောင်ဆိုမှုဖြစ်စဉ်များ လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ တောင်သူများမှာ မြေသာပြန်လည်ရရန်တောင်းဆိုသော်လည်း လျော်ကြေးမှလွဲ၍ အခြားရွေးချယ် ရန်မရှိခဲ့ပေ။ ၎င်းအပြင် လျော်ကြေးမယူလည်း မြေပြန်မရနိုင်သလို လျော်ကြေးပါဆုံးမည်ဟူသော ပြင်ပ တွန်းအားများလည်းရှိခဲ့သည်။ တောင်သူများပြန်လည်ရရှိသောလျော်ကြေးသည်လည်း လူမှုစီးပွားဘဝ ထိခိုက်မှုများအတွက် ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုဖြစ်မနေသည်။ မြေပြန်လည်ရရန်တောင်းဆိုသောမြေ ဧကတွင် တောင်သူများမှာကုမ္ပဏီနှင့်ယှဉ်ပါက ငွေအင်အားနှင့် အခွင့်အာဏာနည်းသောကြောင့် တောင်သူများသာ နစ်နာနေသည်။ ကုစားမှုဖြစ်စဉ်တွင် စနစ်တကျစိစစ်မှုအားနည်းမှုကြောင့် ပဋိပက္ခ များဖြစ်ပွားခြင်းကို ဦးတည်စေခဲ့သည်။ လျော်ကြေးပေးမှုဖြစ်စဉ်ကြောင့် ဖြစ်ပွားသောနောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများကို ကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ယူမှုမရှိပေ။ လျော်ကြေးလွဲမှားထုတ်ယူမှုဖြစ်စဉ်များကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် ကျေးရွာဓလေ့အတိုင်း မြေလက်လွှဲ/လက်ပြောင်းလုပ်ရာတွင် ခိုင်မာသောစာရွက်စာတမ်းအထောက်အ ထားများမရှိခြင်း ကိုတွေ့ရသည်။ တောင်သူများအနေဖြင့်မြေပြင်ပိုင်ဆိုင်မှုရှင်းလင်းစွာရှိခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှု အထောက်အထားအခိုင်မာမှုရှိခြင်းနှင့် ကုမ္ပဏီမှအသုံးပြုထားခြင်း မရှိသေးသော်လည်း ယခုချိန်ထိ မူလတောင်သူများထံ သိမ်းဆည်းထားသောမြေများကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းမရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

(6-3) a[r, taxuft x;awMSuf; tay oldyfuf;

သုတေသနပြုလုပ်သောဒေသတွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းမခံရခင်ကတည်းက ဒေသခံတောင်သူများသည် တည်ဆဲမြေယာဥပဒေများအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂လယ်ယာမြေဥပဒေ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပြီးနောက် မြေပိုင်ဆိုင်သည့်တောင်သူအချို့သည် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်လက်မှတ် ပုံစံ(၇) လျှောက်ထားလာသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ခိုင်မာစေလိုသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ပုံစံ(၇) ရှိနေသော်လည်း မည်သို့အသုံးဝင်သည်ကို မသိရှိသော တောင်သူများလည်းရှိသည်။ ပုံစံ(၇)လျှောက်ထားရာတွင်ဌာနဆိုင်ရာများမှ ကူညီခဲ့သည်များလည်းရှိသည်။ သို့သော်လျှောက်ထားရန် အခက်အခဲရှိနေသော တောင်သူများလည်းရှိနေသည်။ တောင်သူများအနေဖြင့်ယခုလက်ရှိ အထောက်ထားမရှိဘဲ ရိုးရာဓလေ့အတိုင်း စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေသော မြေများကို အသိအမှတ်ပြုစေလိုသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံရသောတောင်သူများသည် မိမိကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်များကိုမူတည်၍ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုအခြေအနေတိုင်းတာပြီးမှ လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေသောမြေကို ပိုင်တယ်ထင်သည် ဟုဖြေဆိုသူများရှိပြီး ပိုင်တယ်မထင်ဟု ဖြေဆိုထားသူများလည်းရှိသည်။

(6-4) n[Tu;cuf;\ uk;rZpf0f; tay t ufcbuf&uft; tay oldyfuf;

ဦးသိန်းစိန်အစိုးရလက်ထပ်တွင် ၂၀၁၂လယ်ယာမြေဥပဒေ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် သိမ်းဆည်းမြေစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း သိမ်းဆည်းမြေများ ပြန်လည်စိစစ်ရန်ညွှန်ကြားချက်များ များရှိလာခြင်းကြောင့် ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် မြေပြန်လည် စွန့်လွှတ်မှုဖြစ်စဉ် နှင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းဖြစ်စဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် ပြန်ပေးသည့်မြေပမာဏမှာ သိမ်းဆည်းသည့်မြေပမာဏနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါကအလွန်နည်းပါးနေသည်။ လျော်ကြေးပေးမှုများရှိလာသော်လည်း ဥပဒေမူဝါဒများအတိုင်း စနစ်တကျဆောင်ရွက်ခြင်းအားနည်းမှုကြောင့် တောင်သူများအချင်းချင်း နောက်ဆက်တွဲလူမှုရေးထိခိုက်မှုများရှိသည်။ ၂၀၁၆ လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများ သိမ်းဆည်းခံရမှုများ ပြန်လည်စိစစ်ရေး ဗဟိုကော်မတီမှ ချမှတ်သည့် မူဝါဒ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဆောင်ရွက်ရန်အချက်များရှိလာခြင်းကြောင့် တောင်သူ (၄၄)ဦး ၏ သိမ်းဆည်းမြေများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် တင်ပြတောင်းဆိုမှုအပေါ် လယ်ယာမြေနှင့် အခြားမြေများသိမ်းဆည်းခံရမှုပြန်လည်စစ်ရေးကော်မတီ မှ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်း ၊ ကုမ္ပဏီနှင့် တောင်သူများ နှစ်ဖက်ကြားနာ စစ်ဆေးမှု ဖြစ်စဉ်များ ရှိလာသည်။ သို့သော် မြေပြန်စွန့်လွှတ်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သော သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ လုပ်ဆောင်မှုများနှောင့်နှေးနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။

၇။ နိဂုံ

ယခင်အစိုးရလက်ထက်များမှ ယနေ့ထိတိုင် နိုင်ငံအကျိုးအမြတ်အတွက် နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ခေါင်းစဉ်အမျိုးမျိုး၊ ဥပဒေအမျိုးမျိုးဖြင့် ပုဂ္ဂလိကများအားမြေအသုံးချခွင့်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးခြင်းကြောင့်ဒေသခံများမြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံး၍ထိခိုက်နစ်နာမှုခံရလေ့ရှိကြသည်။ ထိခိုက်နစ်နာမှုအတွက်တည်ဆဲဥပဒေအရ လျော်ကြေးနစ်နာကြေးပေးမှုများ ရှိသော်လည်း၊ အချို့မြေသိမ်းယူမှုဖြစ်စဉ်များမှာ ကုစားမှုအတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးမှု မရှိသည်များလည်းရှိသည်။ ဤဖြစ်စဉ်များနှင့် အလားတူ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ရွာငံမြို့နယ်တွင် (ယခု ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ) ၁၉၉၄-၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် တည်ဆဲဥပဒေ တရပ်ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူခြင်းမဟုတ်ဘဲ စစ်တပ်မှ သီးနှံစိုက်ပျိုးရန် နုတ်မိန့်ဖြင့် သိမ်းယူခဲ့သည်။ မြေသိမ်းဆည်းမှုဖြစ်စဉ်၊ မြေသိမ်းဆည်းမခံရခင်နှင့် မြေသိမ်းဆည်းခံရပြီးနောက် တောင်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေ၊ ကုစားပေးမှုဖြစ်စဉ်တွင် လျော်ကြေးပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ် နှင့် မြေပြန်လည်ပေးအပ်မှုဖြစ်စဉ်များကို သုတေသနပြုလေ့လာခဲ့ပါသည်။

မြေသိမ်းယူမှုဖြစ်စဉ်တွင် စစ်တပ်မှ အခွင့်အာဏာကိုသုံး၍ တောင်သူများစိုက်ပျိုးနေသောမြေကို နုတ်မိန့်ဖြင့်သိမ်းယူပြီး ဥပဒေအရအထောက်မရှိဘဲ ကုမ္ပဏီသို့ လက်လွှဲပေးခဲ့ခြင်းများရှိသည်။ မြေခွန်ဆောင်၍ စိုက်ပျိုးနေသောမြေများကို မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း ဖော်ဆောင်ရေးစီမံကိန်းအနေဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးခြင်းကြောင့် တောင်သူများ၏ မြေလုပ်ပိုင်ခွင့် လုံခြုံမှုမရှိနေခြင်းများရှိသည်။ ၂၀၁၃ ရှေ့ပိုင်းကာလထိ မြေသိမ်းဆည်းခံရသောတောင်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝထိခိုက်မှုကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု မရှိခြင်းများရှိခဲ့သည်။ မြေသိမ်းဆည်းခံရသောတောင်သူများမှာ တောင်သူမှ အခြားအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများကို ပြောင်းလဲမှုများရှိခဲ့သည်။

ထိုအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းမှာ မိသားစုစားဝတ်နေရေး ဖူလုံမှုမရှိခြင်းများရှိသည်။ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလသို့ကူးပြောင်းလာပြီးနောက် ၂၀၁၄ နောက်ပိုင်း ကုစားပေးမှုဖြစ်စဉ်များမှာလည်း မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝထိခိုက်မှုကို ထိရောက်စွာကုစားပေးမှုဖြစ်မနေသည်တွေ့ရသည်။ စိစစ်လုပ်ဆောင်ပေးမှုများအားနည်းခြင်းကြောင့် ကုစားပေးမှုဖြစ်စဉ် နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် တောင်သူအချင်းချင်းကြား ဆက်ဆံရေးထိခိုက်မှုများရှိခဲ့သည်။ တောင်သူများသဘောဆန္ဒမှာ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံစွာ လုပ်ကိုင်လိုသော်လည်း ၂၀၁၂လယ်ယာမြေဥပဒေအရ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လက်မှတ်ပုံစံ(၇)သည် မိမိ၏မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်လုံခြုံမှုပေးနိုင်ခြင်း အားနည်းနေသည်ဟု ယူဆချက်များရှိနေကြသည်။

ဤသုတေသနသည် မြေသိမ်းဆည်းခံရသော ကွင်းပေါင်း (၇)ကွင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ရွာ(၃)ရွာရှိ မြေသိမ်းဆည်းခံရသော အိမ်ထောင်စု (၈၀) နှင့်တွေ့ဆုံ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ရွာ၏ သတင်းချက်အလက်များကို Key-informant အနေဖြင့် ကျေးရွာလူကြီးများ၊ သတင်းအချက်အလက် ရနိုင်သောရွာသားများနှင့် စာရွက်၊စာတမ်းများမှ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသနသည် အိမ်ထောင်စု (၈၀) ၏ လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေကို လေ့လာခဲ့သောကြောင့် အခြားအိမ်ထောင်စုများနှင့် ထိရှလွယ်မှု

အခြေအနေပေါ် မူတည်၍ လူမှုစီးပွားဘဝ အခြေအနေ ကွဲပြားမှုရှိနိုင်သလို၊ တူညီနိုင်မှုလည်းရှိနိုင်ပါသည်။ ဤသုတေသနပါ သတင်းအချက်အလက်များသည် မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ၏ အမြင်သဘောထားများကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤဒေသတွင် လူမှုစီးပွားဘဝ နှင့်ပတ်သတ်၍ သုတေသန ပြုလုပ်မည်ဆိုပါက ထိရှလွယ်မှု အခြေအနေကို မူတည်၍ မြေသိမ်းဆည်းခံတောင်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝအခြေအနေကို သုတေသန ပြုလုပ်ရန်အကြံပြုသည်။ ကျား/မရေးရာ ရှု့ထောင့်အရ မြေသိမ်းဆည်းခံရခြင်းကြောင့် ထိခိုက်မှုအခြေနေကို သုတေသပြုလိုပါသည်။ ထို့ပြင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးခြင်း၏ ဒေသခံများအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ထပ်မံသုတေသနပြုလေ့လာလိုပါသည်။ သိမ်းဆည်းမြေပြန်လည်စွန့်လွှတ်ရာတွင် မြေပြန်လည်ရရှိသည့် ကျေးရွာဒေသများရှိ တောင်သူများ၏ မြေယာအသုံးချနေမှုပုံစံများကိုလည်း အနာဂတ်တွင် လေ့လာလိုပါသည်။ မြေသိမ်းဆည်းမှုအပေါ် တောင်သူ၊လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နှင့် အစိုးရဌာများ၏ ရှု့ထောင့်စလေ့လာရန် လေ့လာလိုပါသည်။ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၈ခုနှစ်)၊ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုမူဝါဒများ၏ တောင်သူများကို ကိုယ်စားပြုမှု အတိုင်းအတာများကို လေ့လာလိုပါသည်။

8/ tBuyfcsuf

(8.1) tpdk;&

- နိုင်ငံတော်အကျိုးအမြတ်ရှိစေရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်ရည်ရွယ်၍ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးထားသော ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ၏ အလုပ်ကိုင်အကျိုးရလဒ်နှင့် ဥပဒေ အတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ရှိ/မရှိ စိစစ်၍ ဥပဒေအရအစား ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြု ပါသည်။

- မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ချပေးရာတွင် ထိုမြေပေါ်တွင် မူလလုပ်ကိုင်နေသူ ရှိ/မရှိ စိစစ်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် မူလလုပ်ကိုင်သူရှိပါက လုပ်ပိုင်ခွင့်လျှော က်ထားခြင်းကိုငြင်းပယ်ရန် အကြံပြုပါသည်။

- မြေစာရင်းဌာနများအနေဖြင့် လက်ရှိ မြေကြီး၊ မြေပုံစာရင်းနှင့် ကွင်းမြေပုံ သတင်းအချက် အလက် မှန်ကန်မှုတိကျမှုရှိစေရန် အကြံပြုပါသည်။

- ရိုးရာဓလေ့ မြေယာအသုံးချမှုခိုင်မာစေရန် ဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုရန် အကြံပြုပါသည်။

- သက်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီသည် မြေလွတ်၊မြေလပ်၊မြေရိုင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ချမှတ်ခြင်း/ အခြား နည်းအသုံးချ ခွင့်ပြုရာတွင် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများ/အခန်းကဏ္ဍများ အချိုးညီမျှမှု ရှိစေရန် အခြားသက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုပါသည်။

- မြေစစ် အဖွဲ့အနေဖြင့် ပြီးပြတ်မှုမရှိသေးသော မြေသိမ်းမှု ဖြစ်စဉ်များကို အချိန်ကာလတစ်ခု သတ်မှတ်၍ ပြီးပြတ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစိုးရကို တွန်းအားပေးရန် အကြံပြုပါသည်။

- အစိုးရဘက်မှလည်း ညွှန်ကြားချက်အရ မြေစစ်အဖွဲ့၏ တင်ပြလာမှုအပေါ်တွင် စိစစ်၍ အချိန် ကာလတစ်ခုအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချ ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။

- မြေလွတ်၊မြေလပ်မြေရိုင်းကို ကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဘဲ အကျိုးအမြတ်ရရန် အတွက်သာ လက်ဝယ်ထားရှိခြင်းများမဖြစ်စေရန် စိစစ်ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။

(8.2) ukrÜPD

- ဒေသအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းဖော်ဆောင်ပေးရာတွင် ဒေသခံများ၏ ဘဝရပ် တည်ချက်ကို အလေးထား၍ ကောင်းမွန်ထိရောက်သော လုပ်ငန်းများဖော်ဆောင်ပေးရန် အကြံပြုပါသည်။

- လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိမှုကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသူများအတွက် ကုစားပေးမှုလုပ်ငန်းများကို အလေးထား ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။

- လုပ်ပိုင်ခွင့်ရ မြေဧကများကို တည်ဆဲဥပဒေအရအကောင်အထည်ဖော်လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။

- မြေလွတ်၊မြေလပ်၊ မြေရိုင်းကို ကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဘဲ အကျိုးအမြတ်ရရန်အတွက်သာ လက်ဝယ်ထားရှိခြင်းများမပြုလုပ်ရန် အကြံပြုပါသည်။

- လုပ်ပိုင်ခွင့်ရ မြေဧက အကျယ်အဝန်းကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာချပြရန် အကြံပြုပါသည်။

(8.3) ဒေသခံ

- ရပ်ကျေးလယ်စီ အဖွဲ့နှင့် မြေယာအသုံးချ စိုက်ပျိုးနေသော ဒေသခံများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ တည်ဆဲ မြေယာနှင့်ပတ်သက်သောဥပဒေများ ညွှန်ကြားချက်များကို လေ့လာရန်နှင့် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။

- ကျေးရွာတွင် ဓလေ့ရိုးယာမြေယာအသုံးချမှုများ ရှိပါက ခိုင်မာမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ထားရန် အကြံပြုပါသည်။

- မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကျေးရွာအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းရာတွင် အများသဘောဆန္ဒနဲ့အညီ ဖွဲ့စည်းရန် အကြံပြုပါသည်။

- ကျေးရွာတွင်း ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းမှ ကျေးရွာ၏လိုအပ်ချက်များကို စောင့်ကြည့်၍ ဦးဆောင်တင်ပြ ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။

(8.4) အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း

- မြေသိမ်းဆည်းမှုတွင် ပါဝင်ကူညီနေကြသော အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ဒေသ၏ လက်ရှိ အခြေအနေများကို လေ့လာစောင့်ကြည့်၍ ဒေသခံများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး သက်ဆိုင်ရာဌာနများကို တင်ပြပေးရန် အကြံပြုပါသည်။

- ဒေသခံတောင်သူများအား သိသင့်သိထိုက်သော ဥပဒေ၊ မူဝါဒ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များကို ဖြန့်ဝေမှု ပြုလုပ်ပေးရန် အကြံပြုပါသည်။

၉။ ကိုးကားချက်များ

- Global Witness (2015), Guns, Cronies and Crops: How Military, Political and Business Cronies Have Conspired to Grab Land in Myanmar
- The Republic of the Union of Myanmar Ministry of Agriculture and Irrigation (2012) , Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Rules. Retrived from : http://www.burmalibrary.org/docs14/VFVM_Rules-en.pdf
- Parliamentary Land Investigation Commission (2013), Parliamentary Commission into Land Confiscation - Report

Land
Core
Group

ဆက်သွယ်ရန်

နံပါတ် (E-2) တက္ကသိုလ်ရိပ်မွန်အိမ်ရာ၊ တက္ကသိုလ်ရိပ်သာလမ်းသစ်၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

https://www.facebook.com/landcoregroup/

Email: info@lcgmyanmar.org

www.lcgmyanmar.org